

Już wkrótce Bal Wszystkich Świętych, w tym roku na szerszą skalę »7

Czasoprzestrzeń przeszłości: Gdy historia mówi inaczej »8-9

Jesień na drogach: więcej kolizji »16

Alzheimer dotyka coraz więcej osób »17

Prezydenci otworzyli odcinek Via Baltica. „W rocznicę wzajemnego zaręczenia narodów”



Prezydenci Polski i Litwy oficjalnie otworzyli odcinek drogi Via Baltica między Mariampolem a Polską. Prezydent Nausėda odwołał się do obchodzonej 20 października rocznicy zaręczenia narodów. Z kolei prezydent Nawrocki podkreślił, że Via Baltica „jest czymś dużo więcej niż szlakiem transportowym”. »2

Uhonorowano najlepsze polskie szkoły i nauczycieli »10-13



Zingeris o roli litewskich Żydów w budowaniu Izraela »14-15



ISSN 1392-0405



KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a,
LT-02121 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:

Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt)

Zastępcy red. naczelny:

Brygita Łapszewicz
(b.łapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski
(ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Dziennikarze:

Honorata Adamowicz,
Justyna Giedrojć,
Rajmund Klonowski,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
— fotoreporter.

Dział Promocji i Kolportażu:

Andrzej Podworski
— prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwileński.lt)
i reklama
(tel. +370 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Dział Online:

Janina Jarosz,
Jolanta Balkiewicz,
Apolinary Klonowski.

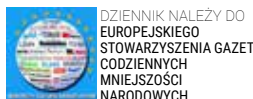
Skład i łamanie: Halina Taukin

Wydawca: VšĮ „Kurier Wileński”

Druk: VšĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adjustacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbiedzne z opinią redakcji.



Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy za Granicą 2023”, ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Oddano odcinek Via Baltica. „Trudno byłoby o to 25 lat temu”

Prezydenci Polski i Litwy oficjalnie otworzyli odcinek drogi Via Baltica między Mariampolem a Polską.

Prezydent Nausėda już w pierwszym zdaniu odwołał się do obchodzonej 20 października rocznicy zaręczenia narodów.

SYMBOLICZNE OTWARCIE

W poniedziałek 20 października prezydenci Karol Nawrocki i Gitanas Nausėda wzięli udział w uroczystości otwarcia 12-kilometrowego odcinka międzynarodowej trasy Via Baltica na litewskim pograniczu.

„Dziś symbolicznie obchodzimy 234. rocznicę Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów, (...) a dzisiaj mamy otwarcie nowego szlaku komunikacyjnego, który ułatwi podróżowanie między Polską i Litwą, a także również do innych krajów Europy. (...) Do Warszawy można dojechać w ciągu 4,5 albo 5 godzin. Chyba trudno byłoby to sobie wyobrazić 25 lat temu, gdy ta podróż zajmowała dwukrotnie więcej” — zwrócił się do zebranych prezydent Litwy, Gitanas Nausėda.

„Via Baltica pokazuje, że relacje polsko-litewskie są na najwyższym poziomie” — powiedział prezydent Polski, Karol Nawrocki.

„Droga, którą dziś oficjalnie otwieramy, jest czymś dużo więcej niż szlakiem transportowym; jest łącznikiem, który wzmacnia nasze relacje i zbliża społeczeństwa, a także przyczynia się do odporności regionu” — powiedział prezydent RP.

Polski prezydent zaznaczył, że droga jest ważna w kontekście obronności.

„Odnowiona droga pozwoli na szybką reakcję na potencjalne zagrożenie militarne i obronne, właśnie w kontekście transportu wojskowego” — zaznaczył prezydent Nawrocki.

„Uważam, że jest to również zadanie dla mnie, prezydenta, i naszych przyjaciół z Estonii i Łotwy — monitorowanie tego projektu pod kątem bezpieczeństwa. Jako kraje wschodniego skrzydła NATO i Unii Europejskiej jesteśmy odpowiedzialni za bezpieczeństwo całego regionu, całej Europy” — dodał prezydent Polski.

WRAMACH INICJATYWY TRÓJMORZA

Via Baltica jest jednym z kluczowych projektów realizowanych w ramach Inicjatywy Trójmorza. Ma znaczenie zarówno dla cywilnego, jak i wojskowego transportu.

Nowa infrastruktura znacząco poprawia komunikację w regionie. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas uroczystości, przejazd z Wilna do Warszawy skrócił się do 4,5-5 godzin.

Modernizacja odcinka drogi kosztowała 154,7 mln euro (bez VAT). Inwestycję zrealizowała firma Kauno Tiltai. Nowy fragment trasy Via Baltica domyka połączenie między Polską a krajami bałtyckimi w ramach

transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T.

Via Baltica to kluczowy odcinek międzynarodowego połączenia między Warszawą a Tallinem o długości 970 km, z czego 269 km znajduje się na Litwie. Trasa jest częścią dwóch korytarzy TEN-T: Morze Północne — Morze Bałtyckie oraz Morze Bałtyckie — Morze Czarne — Morze Egejskie.

SYMBOLICZNA DATA 20 PAŹDZIERNIKA

Uroczystość zbiegła się z 234. rocznicą Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów, co również zostało symbolicznie zaakcentowane przez prezydenta Litwy.

Wydarzenie to było faktycznie poprawką do Konstytucji 3 Maja. O ile Konstytucja 3 Maja przewidywała unitarne państwo, w którym Litwa jest częścią składową, tak po tej poprawce wpisanej 20 października 1791 r. Litwa stała się równorzędnym partnerem we wspólnym państwie. Miała zagwarantowaną połowę członków w centralnych urzędach, oddzielny skarb, wojsko, prawa i sądy. Szerzej o tym oraz o poglądach, jakie mają polscy działacze, pisaliśmy w poprzednim wydaniu dziennika „Kurier Wileński”. Natomiast w najbliższym wydaniu magazynowym naszego dziennika ukaże się szerszy opis tej ważnej rocznicy z perspektywy dotychczas niepopularyzowanej. ■

**Opr. J.B. na podst. BNS,
PAP, mat.pras.**



7 mln osób protestowało w niedzielę w Stanach Zjednoczonych przeciwko polityce prezydenta Donalda Trumpa Fot. EPA-ELTA

Zgłoś kandydata na „Polaka Roku 2025”

Rozpoczęła się 28. edycja prestiżowego Plebiscytu Czytelników „Kuriera Wileńskiego” — „Polak Roku 2025”. Czytelnicy mogą zgłosić swoje propozycje kandydatów. Propozycje muszą być uzasadnione, z nadesłanych wariantów Kapituła Plebiscytu wybierze finałową dziesiątkę, która zawalczy o zaszczytny tytuł „Polaka Roku 2025”.

Redakcja zachęca Czytelników do zgłaszania kandydatów, których działalność

miała znaczący wpływ na życie Polaków na Litwie. Szczególnie doceniane będą osoby zaangażowane w sprawy lokalnej społeczności — zarówno w zakresie oświaty, kultury, działalności społecznej, jak i duszpasterskiej czy politycznej.

Jak zgłosić kandydata?

Należy przesłać na podane niżej adresy imię i nazwisko zgłaszanej osoby wraz z krótkim opisem jej działalności oraz uzasadnieniem kandydatury. Na tym

etapie konkursu zgłoszenia można wysłać także poprzez pocztę elektroniczną. **Zgłoszenia można nadsyłać listownie na adres:**

„Kurier Wileński”
Birbynių 4A,
LT-02121 Wilno, Litwa
z dopiskiem: „Polak Roku 2025” lub drogą elektroniczną na adres: reklama@kurierwilenski.lt

Zgłoszenia można nadsyłać do 31 października 2025 r.

Redakcja

Imieniny

21 października

Bernarda, Celiny, Dacjusza, Dobromiła, Elżbiety, Hilariona, Jakuba, Karola, Klementyna, Pelagii, Piotra, Samuela, Urszuli, Wszeborą

22 października

Abercjusza, Alodii, Donata, Euzebiusza, Filipa, Glicerii, Ingberta, Kordiana, Kordula, Marka, Maleniusza, Salomei, Sewera

Cytat dnia

„Jeśli pan Žemaitaitis zamierza bronić Litwy językiem i wpisami na Facebooku, to takie nadzieje są chyba niewiele warte” — w taki sposób prezydent Gitanas Nausėda skomentował wypowiedzi lidera partii „Švit Niemna” Remigijusa Žemaitaitisa na temat finansowania obrony.



Ze smutkiem żegnamy

śp. Bernarda Awłasewicza,

wieloletniego dyrektora Gimnazjum w Mickunach, Nauczyciela, aktywnego działacza polskiej społeczności na Litwie, jednego z inicjatorów powołania i członka zarządu kolejnych kadencji Polskiej Macierzy Szkolnej na Litwie. Osobą niezwykle pogodną i życzliwą, nieustraszoną w działaniach na rzecz zachowania i rozwoju szkolnictwa polskiego na Wileńszczyźnie. Na zawsze pozostanie On we wdzięcznej pamięci rzeszy swoich uczniów, ich rodziców, przyjaciół oraz wszystkich, którym dane było poznać **śp. Bernarda Awłasewicza**.

W tych trudnych chwilach szczere wyrazy współczucia składamy **Rodzinie i Bliskim Zmarłego**.

Cześć Jego pamięci!

Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”

Liczba dnia

15 amerykańskich myśliwców F-35 zamierzają dodatkowo kupić Niemcy. Łącznie planują zakup 50 tych samolotów.

Samorząd Rejonu Wileńskiego nagrodzony za tworzenie bezpiecznej infrastruktury komunikacyjnej

16 października w sali koncertowej Litewskiej Państwowej Orkiestry Symfonicznej odbyła się jubileuszowa, dwudziesta ceremonia wręczenia nagród „Złote Wicie”, organizowana przez Stowarzyszenie Samorządów Litwy.

Podczas uroczystości uhonorowano samorządy, które szczególnie się wyróżniły w różnych dziedzinach. W tym roku Samorząd Rejonu Wileńskiego otrzymał nagrodę Ministerstwa Komunikacji „Za tworzenie bezpiecznej dla społeczeństwa infrastruktury komunikacyjnej”.

„Cieszę się, że cele, które wyznaczyliśmy sobie kilka lat temu, dziś stają się realnymi działaniami, które są widoczne. Dziękuję zespołowi politycznemu, politykom, pracownikom administracji oraz, oczywiście naszym mieszkańcom, że wspólnie tworzymy pozytywne zmiany” – powiedział mer rejonu wileńskiego Robert Duchniewicz, odbierając nagrodę.

W 2024 roku w samorządzie wyasfaltowano 30 km dróg żwirowych, odnowiono 5 km nawierzchni asfaltobetonowej oraz wybudowano i odnowiono 6 km chodników. Osiągnięto wyższy wskaźnik asfaltowania niż w 2023 roku, a w historii asfaltowania tego rejonu był to najlepszy roczny wynik. W tym roku prace są kontynuowane równie intensywnie: w gminie Awizienie przebudowano ulicę Nesvyžiaus i odnowiono inne ulice, a prace zostały wykonane lub są prowadzone także w gminach: Mariampol, Niemież, Szaterniki, Zujuny, Podbrzezcie, Rzesza, Pogiry i innych.

Na ceremonię „Złotych Wici”, w której uczestniczyli merowie, członkowie rad samorządowych i pracownicy samorządów z całej Litwy, przybyli również Prezydent Republiki Litewskiej Gitanas Nausėda, przewodniczący Sejmu Juozas Olekas oraz Premier Inga Ruginienė.

Rejon wileński reprezentowała liczna delegacja: mer Robert Duchniewicz, wicemerowie dr Danuta Narbut, Edyta Tamošiūna-



Samorząd Rejonu Wileńskiego został uhonorowany prestiżową nagrodą za tworzenie bezpiecznej infrastruktury komunikacyjnej **Fot. ASRW**

Na ceremonię „Złotych Wici”, w której uczestniczyli merowie, członkowie rad samorządowych i pracownicy samorządów z całej Litwy, przybyli również Prezydent Republiki Litewskiej Gitanas Nausėda, przewodniczący Sejmu Juozas Olekas oraz Premier Inga Ruginienė.

ite i Algis Vaitkevičius, radni Krystyna Boroszko, Martynas Motuzas, Karolina Pietrusiewicz, dyrektor administracji Vytautas Vansavičius oraz pracownicy administracji samorządu.

Statuetki „Złote Wicie”, zostały zaprojektowane przez rzeźbiarza Ramūnasa Alminasa.

Wręczali je przedstawiciele 14 ministerstw, Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej na Litwie, Konfederacji Przemysłowców Litwy oraz Konfederacji Biznesu Litwy.

Po wręczeniu nagród samorządom, ogłoszono również laureatów tytułu Rycerza „Złote Wicie” 2025 roku – to osoby zasłużone dla roz-

woju i wzmacniania litewskiego samorządu. W tym roku to zaszczytne wyróżnienie otrzymali: były prezes LSA Mindaugas Sinkevičius, starosta gminy Labanoras Vincas Jusys oraz wieloletni członek rady samorządu rejonu Onikszy Donatas Krikštaponis.

Przypominamy, że Samorząd Rejonu Wileńskiego już wcześniej został trzykrotnie uhonorowany nagrodami „Złote Wicie” za konsekwentną pracę na rzecz dobrobytu mieszkańców:

2020 r. – nagroda Ministerstwa Zdrowia „Za determinację i inicjatywę w ochronie zdrowia publicznego podczas pandemii koronawirusa”;

2016 r. – tytuł najbardziej innowacyjnego samorządu za skuteczne wykorzystanie środków z Programu Specjalnego ds. Zmian Klimatu na modernizację i renowację budynków użyteczności publicznej oraz instalację ogrzewania geotermalnego;

2008 r. – najwyższe wyróżnienie samorządowe „Złotych Wici” za rosnące wsparcie dla ochrony zdrowia. ■

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

HOTELARSTWO Pierwsi na Litwie z wyróżnieniem „Michelin Keys”

Dwa hotele — „Pacai” w Wilnie i „Esperanza Lake Resort” w Trokach — jako pierwsze w Litwie otrzymały ocenę „Michelin Keys”. To nowa nagroda przewodnika restauracyjnego „Michelin Guide”, przyznawana hotelom za autentyczność, design i obsługę gości — jest ona odpowiednikiem gwiazdek restauracyjnych „Michelin”. Vilma Daubarienė, kierowniczka Działu Turystyki Agencji Rozwoju Turystyki i Biznesu Miasta Wilna „Go Vilnius”, twierdzi, że nagrody „Michelin Keys” oraz gwiazdki „Michelin” przyznane w zeszłym roku czterem litewskim restauracjom pokazują, że sektor hotelarski i turystyczny kraju jest doceniany na całym świecie.

DEPARTAMENT MIGRACJI Dokumenty może dostarczyć kurier

Departament Migracji ponownie uruchomił usługę kurierską polegającą na tym, że obywatele Litwy i cudzoziemcy będą mogli otrzymać gotowe dokumenty pod wybrany adres na terenie całej Litwy. „Usługa ta jest świadczona we wszystkich oddziałach Departamentu Migracji obsługujących klientów, gdy obywatel Litwy chce otrzymać dowód osobisty lub paszport w trybie ogólnym, tj. gdy dokument jest sporządzany w ciągu 30 dni” — podano w komunikacie departamentu. Z usługi kurierskiej przy odbiorze już wyprodukowanych dokumentów mogą korzystać również cudzoziemcy, którzy na swoje życzenie otrzymują na wybrany przez siebie adres pozwolenia na czasowy lub stały pobyt w Litwie oraz karty e-rezydenta. Według Departamentu Migracji cena usługi kurierskiej jest niższa, ponad dwukrotnie. Obecnie za dostarczenie każdego wyprodukowanego dokumentu pod wybrany przez klienta

adres w Litwie trzeba będzie zapłacić 3,79 euro, wcześniej usługa kosztowała 9,99 euro.

FRANCJA Kradzież w Luwrze, złodzieje nadal poszukiwani

W poniedziałek 20 października francuska policja kontynuowała poszukiwania złodziei, którzy ukradli osiem bezcennych królewskich klejnotów z muzeum Luwru w centrum Paryża. Funkcjonariusze poinformowali, że 60-osobowy zespół śledczy bada wersję, zgodnie z którą napad został zaplanowany i przeprowadzony przez zorganizowaną grupę przestępczą. We Francji ponownie wybuchła dyskusja na temat niewystarczającej ochrony francuskich muzeów. Nowy minister spraw wewnętrznych, Laurent Nunez, przyznał, że jest to poważna słabość. Złodzieje w niedzielę między godz. 9:30 a 9:40 czasu lokalnego dostali się do muzeum, wkrótce po otwarciu placówki dla publiczności. Wykorzystali windę meblową, aby dostać się do galerii „Apollo”, w której przechowywana jest królewska kolekcja. Mieli ze sobą narzędzia do cięcia, aby dostać się przez okno i otworzyć gabloty.

PORT Przeładunki w Kłajpedzie wzrosły o 11 proc.



W ciągu dziewięciu miesięcy tego roku w porcie w Kłajpedzie przeładowano 28,7 mln ton ładunków — o 11 proc. więcej niż w tym samym okresie ubiegłego roku (26 mln ton), poinformowała dyrekcja portu w Kłajpedzie. Dyrektor portu, Algis Latakas, twierdzi, że port w Kłajpedzie pozostaje

liderem w krajach bałtyckich i zajmuje 41 proc. rynku portów w tych krajach. „Obroty portu rosną w sposób stabilny, a we wrześniu osiągnęły najwyższy poziom w całym bieżącym roku. Wyniki pokazują efekty podjętych decyzji, nawet w trudnych okresach, o nieograniczaniu inwestycji i podejmowaniu ambitnych projektów” — powiedział Latakas w komunikacie.

INWESTYCJE 40 mln euro na projekt przy placu Łukiskim

Bank SEB pożyczka 40 mln euro spółce Orkela, zarządzanej przez firmę Lords LB Asset Management, na realizację projektu na terenie dawnego szpitala św. Jakuba przy placu Łukiskim w Wilnie, refinansując jednocześnie wcześniej wyemitowane obligacje. „Transakcja ta zakończyła etap finansowania projektu. Hotel AC Hotel by Marriott znajdujący się w tej dzielnicy już działa, a na terenie tym powstały biura, placówki edukacyjne i operatorzy handlu detalicznego” — poinformowała w komunikacie Anastasiya Pocienė, zarządzająca funduszem Lords LB Special Fund IV. Refinansowanie obligacji poprzez długoterminowy kredyt bankowy zapewniło stabilne przejście projektu do fazy operacyjnej, zmniejszyło ryzyko refinansowania i zrównoważyło przepływy pieniężne, jak podano w komunikacie. Pomiędzy rzeką Wilią a placem Łukiskim, w zrekonstruowanym kompleksie dawnego szpitala św. Jakuba, znajduje się czterogwiazdkowy hotel z centrum konferencyjnym, pomieszczeniami szkoleniowymi i administracyjnymi oraz parkingiem. Hotel międzynarodowej sieci AC Hotel by Marriott Vilnius otwarto na początku października.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł; Fot. Dainius Labutis, ELTA; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Budżet 2026: Niezadowoleni nauczyciele i burzliwe spory wokół obrony

Antoni Radczenko

Pracom nad budżetem towarzyszą burzliwe dyskusje. Pracownicy oświaty twierdzą, że wydatki na wynagrodzenia nauczycieli w przyszłym roku są sprzeczne z podpisaną umową z resortem oświaty. Spory wywołują również wydatki na obronę.

OCZEKIWANIA A RZECZYWISTOŚĆ

Jesienią 2024 r. Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu odnowiło branżową umowę zbiorową z czterema związkami zawodowymi zrzeszającymi pracowników sektora oświaty. Zgodnie z odnowioną umową każdego roku, przez najbliższe cztery lata, wynagrodzenia nauczycieli będą wzrastać o 5 proc. więcej niż prognozowany w danym roku wzrost średniego wynagrodzenia krajowego. Oznacza to wzrost nie mniejszy niż procentowy wzrost średniego wynagrodzenia w kraju pomnożony przez 1,05. Ministerstwo Finansów prognozuje, że w przyszłym roku średnie wynagrodzenie w kraju wzrośnie o 7,3 proc., co oznaczałoby, że zgodnie z porozumieniem pensje nauczycieli od stycznia powinny wzrosnąć o 7,65 proc.

Przedstawiciele związków zawodowych podkreślają jednak, że niestety realna podwyżka dla nauczycieli ma być na poziomie 5 proc. „Nie jesteśmy zadowoleni z tego, co proponują, ponieważ proponują zwiększyć fundusz wynagrodzeń o 3 proc. od 1 stycznia i o 5 proc. wynagrodzenia nauczycieli od 1 września, co stanowiłoby około 104 mln euro” — oświadczył przewodniczący Litewskiego Związku Zawodowego Oświaty i Nauki Egidijus Milešinas.

Prezes Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna” Krystyna Dzierżyńska sądzi, że pensją pedagoga powinna być wyższa niż średnie wynagrodzenie w kraju. To jej zdaniem przełożyłoby się też na jakość nauczania.

— Owszem, podwyżki są. Tylko trzeba pamiętać, że część tych podwyżek zjada inflacja — to po pierwsze. Po drugie, jeśli nauczyciel będzie



Tragedia dla państwa będzie wówczas, kiedy totalnie zabraknie nauczycieli — mówi Krystyna Dzierżyńska **Fot. Marian Paluszkiewicz**

zarabiał więcej, to automatycznie wzmocni się jego status ekonomiczny. Wówczas nauczyciel nie będzie musiał zastanawiać się nad dodatkowym źródłem dochodu, tylko skupi się na swoim bezpośrednim zadaniu, którym jest kształcenie młodzieży — ocenia Krystyna Dzierżyńska w rozmowie z „Kurierem Wileńskim”.

WZMOCNIENIE PRESTIŻU ZAWODU NAUCZYCIELA

Rozmówczyni podkreśliła, że wzmocnienie prestiżu zawodu nauczyciela, również materialnie, przyczyni się do wzrostu chętnych na kierunkach pedagogicznych.

— Sądzę, że wtedy młodzież, zastanawiając się na przyszłych studiach, będzie inaczej patrzyła na studia pedagogiczne. Nie można powiedzieć, że rząd dla nauczycieli nic nie zrobił. Teraz nie mówię o żadnym konkretnym rządzie, tylko w ogóle. Kiedy na przykład spadła liczba nauczycieli, to podjęto konkretne działania. Na przykład przyznawano dodatkowe stypendia. Samorządy stosowały dopłaty dla młodzieży. Tragedia dla państwa będzie wówczas, kiedy totalnie zabraknie nauczycieli. Aby do tego nie dopuścić, trzeba rozkładać budżet w ten sposób, aby oświatowcy zarabiali godnie — twierdzi Krystyna Dzierżyńska.

NIEMIECKA BRYGADA CZY LITEWSKA DYWIZJA?

Burzliwe dyskusje wywołuje również kwestia obrony. Ostatnio wielkie poruszenie wywołała wypowiedź lidera „Świtu Niemna” Remigijusa Žemaitaitisa, który powiedział dla agencji informacyjnej ELTA, że wydatki na obronę nie muszą przekraczać 5 proc. Polityk dodał, że w pierwszej kolejności środki finansowe muszą iść na niemiecką brygadę. Natomiast kształtowanie własnej dywizji ma być odroczone w czasie.

Socjaldemokraci, będąc główną siłą koalicyjną, oświadczyli, że żadne cięcia odnośnie obrony i bezpieczeństwa państwa nie są planowane. „Premier podjęła przywództwo w kwestii finansowania obrony i wraz z ministrem finansów oraz innymi kolegami dołożyła maksymalnych starań, aby część przeznaczona na obronę osiągnęła 5,38 proc. PKB. Ta wielkość jest nienaruszalną stałą” — zapewnił dziennikarzy doradca premier Ignas Dobrovolskas.

Zgodnie z projektem w przyszłorocznym budżecie państwa na obronę planuje się przeznaczyć 5,38 proc. PKB — czyli około 4,79 mld euro. ■

Już wkrótce Bal Wszystkich Świętych — w tym roku na szerszą skalę

31 października w kościele Wszystkich Świętych w Wilnie odbędzie się Bal Wszystkich Świętych — radosna alternatywa dla Halloween.

Aneta Sokołowska

Organizatorzy w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” zapowiadają, że w tym roku wydarzenie będzie miało wyjątkowy charakter, ponieważ zostanie zorganizowane na szerszą, archidiecezjalną skalę.

Wierni, przebrani za świętych i anioły, przejdą w procesji światła, wezmą udział w Mszy św. i wspólnej zabawie.

— Od zawsze w naszej kulturze dzień Wszystkich Świętych jest radosnym i wdzięcznym wspomnieniem świętych. Wspominamy ich jako ludzi, którzy żyli pełnią życia i wskazują nam drogę do nieba. Niestety, dziś coraz częściej promuje się Halloween — święto śmierci, które zachęca do zakładania strasznych masek, malowania twarzy i przebierania się w postaci związane ze śmiercią. My natomiast chcemy przypominać, że dzień Wszystkich Świętych to święto życia, światła i nadziei — w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” podkreśla Władysław Bortkiewicz, jeden z organizatorów Balu Wszystkich Świętych.

W DUCHU RADOŚCI I WIARY

Od wielu lat w parafii pw. Ducha Świętego organizowane jest radosne świętowanie Wszystkich Świętych dla dzieci i ich rodziców. Celem tego wydarzenia jest pokazanie, że można świętować pięknie, uroczystie i w duchu chrześcijańskim. Uczestnicy przebierają się nie w potwory, lecz w postaci świętych i aniołów, dając w ten sposób świadectwo, że chcą żyć wiarą, a nie kulturą śmierci.

— Zazwyczaj uroczystość rozpoczyna się Mszą św. w intencji wszystkich uczestników. Podczas liturgii modlimy się do Wszystkich Świętych, prosząc ich o wstawiennictwo i błogosławieństwo dla nas i naszych rodzin. Uczestnicy już wtedy przychodzą w strojach świętych lub aniołów, a po Mszy św. odbywa się wspólna za-



Od wielu lat w parafii pw. Ducha Świętego organizowane jest radosne świętowanie Wszystkich Świętych dla dzieci i ich rodziców **Fot. Robert Dakszewicz, organizatorzy**

bawa. Konkursy i gry są zawsze związane z tematyką świętych — szczególnie tych, którzy żyli na Litwie i często są dziś zapomniani. Dzieci, które prawidłowo odpowiadają na pytania, otrzymują upominki. Nie brakuje też śpiewu, tańców i wspólnej agapy — opisuje działania Bortkiewicz.

W ostatnich latach, równolegle z zabawami dla dzieci, odbywały się również konferencje dla rodziców i młodzieży. Poruszano na nich tematy związane ze świętymi, modlitwą za zmarłych oraz duchowymi zagrożeniami, jakie niesie Halloween. Całość kończyła się wspólną modlitwą i adoracją Najświętszego Sakramentu.

BAL DLA CAŁEGO WILNA

— W tym roku świętowanie przybierze szerszy, archidiecezjalny charakter. Parafia Ducha Świętego połączy siły z parafią katedralną, kościołem Wszystkich Świętych oraz Centrum Rodziny Archidiecezji Wileńskiej, by zorganizować Bal Wszystkich Świętych dla całego Wilna. To wydarzenie ma być znakiem, że ra-

dość i światło mogą zwyciężać ciemność i lęk — podkreśla rozmówca.

Jak opowiada organizator, spotkanie rozpocznie się o godzinie 17.00 w kaplicy św. Kazimierza w katedrze wileńskiej. Uczestnicy, przebrani za świętych i anioły, wyruszą w procesji światła z lampionami ulicą Zamkową do kościoła Wszystkich Świętych. W czasie procesji będą rozbrzmiewać pieśni i modlitwy, dając świadectwo wiary i radości życia. Po przyjeździe do kościoła odbędzie się Msza św. pod przewodnictwem księdza biskupa pomocniczego archidiecezji wileńskiej Arūnasa Poniškaitisa. Następnie zaplanowano wspólną zabawę, konferencję, agapę oraz uwielbienie z wystawieniem Najświętszego Sakramentu.

Bal Wszystkich Świętych każdego roku gromadzi ponad sto uczestników — dzieci, młodzież i dorosłych — którzy razem chcą pokazać, że świętość jest radością, a nie smutkiem. To piękne świadectwo wiary, że można świętować życie, a nie śmierć. ■

Czasoprzestrzeń przeszłości: Gdy historia mówi inaczej

W niedzielę 19 października na cmentarzu Na Starej Rossie w Wilnie odbyła się kolejna edycja wyjątkowego wydarzenia edukacyjno-patriotycznego pt. „Lekcja historii inaczej”. Spotkanie, które już na stałe wpisało się w kalendarz działań Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą (SKOnSR), poprowadził jego prezes, Dariusz Żybert.

Tegoroczna odsłona była szczególnie, nie tylko ze względu na liczbę odrestaurowanych pomników, ale także dzięki obecności wybitnych gości i zaangażowaniu wielu środowisk.

DAWNY BLASK PRZYWRÓCONO 17 ZABYTKOWYM NAGROBKOM

W efekcie wspólnego trudu wileńskich polskojęzycznych przewodników, konserwatorów, lekarzy z Polski, Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Instytutu Pamięci Narodowej (IPN) oraz darczyńców, udało się przywrócić dawny blask 17 zabytkowym nagrobkom. Symbolicznie można powiedzieć, że „powróciły do życia”: odzyskały godność, estetykę i należne miejsce w pamięci zbiorowej.

Podczas wydarzenia głos zabrali wybitni przedstawiciele świata nauki i kultury. Dr Mariusz Kolmasiak, historyk z Muzeum Łazienki Królewskie, specjalizujący się w badaniach nad Józefem Piłsudskim, opowiedział o Marii Piłsudskiej (1863-1921), pierwszej żonie Marszałka. Dzięki jego osobistemu wkładowi finansowemu udało się zrekonstruować płonącą wazę, która niegdyś zdobiła jej nagrobek. Pomnik został również odnowiony dzięki środkom pieniężnym zebranym przez przewodników współpracujących z organizacją non-profit.

Dr Irena Fedorowicz z Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego przybliżyła sylwetkę Czesława Jankowskiego (1857-1929), publicysty i działacza kultury. Na podstawie archiwalnych fotografii odtworzono urnę, która pierwotnie wieńczyła jego nagrobek.

Dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz, autor publikacji „Wileńskie tradycje olsztyńskiej chirurgii” (2020), zaprezentował postać farmaceuty Aleksandra Wysockiego (1867-1943). Nagrobki Wysockiego oraz lekarza Felicjana Radziwiłłowicza (1819-1864) zostały odnowione dzięki współpracy SKOnSR z Fundacją im. Dr Danuty Kozłowskiej-Trusewicz oraz prywatnemu wkładowi finansowemu Dariusza Żyberta.

Warto podkreślić, że to nie jedynie miejsca pochówku lekarzy, które odzyskały swój blask w 2025 r. Już 9 sierpnia uroczyste odsłonięto pomnik dra Antoniego Kozłowskiego (zm. 1871) — zasłużonego chirurga, którego upamiętnienie sfinansowała Warmińsko-Mazurska Izba Lekarska na czele z prezes lek. dent. Anną Lella. Warto zaznaczyć, że IPN wsparł finansowo renowację zniszczonego nagrobka porucznika wojska pol-

skiego Wacława Traubenberg (1892-1928) oraz lekarza weterynarii, kapitana rezerwy Teodora Slaniny (1888-1937).

Z kolei z własnych środków finansowych SKOnSR odnowił miejsce spoczynku Władysława Dąbrowskiego (1838-1905) oraz Antoniego Monkiewicza (1897-1920) — pierwszego przewodniczącego koła Medyków na Uniwersytecie Stefana Batorego. Ich nagrobki, przez lata zaniedbane, dziś znów mówią o życiu, pasji i służbie drugiemu człowiekowi.

PLANY WYDANIA OBSZERNEJ PUBLIKACJI BIOGRAFICZNEJ

Z myślą o przyszłym roku Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą, przy aktywnym wsparciu lekarzy z Polski, planuje wydanie obszernej publikacji biograficznej poświęconej lekarzom spoczywającym na cmentarzu na Rossie.

9.>>



Spotkanie, które już na stałe wpisało się w kalendarz działań Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą poprowadził jego prezes, Dariusz Żybert

8.>>

Będzie to pierwsze tak kompleksowe opracowanie, w którym nie tylko przybliży sylwetki wybitnych przedstawicieli medycyny związanych z Wilnem, ale również ukażę ich wkład w rozwój nauki, kultury i życia społecznego miasta. Praca opiera się na źródłach archiwalnych, encyklopediach, materiałach fotograficznych oraz badaniach historycznych. Równolegle powstaje szczegółowa mapka z lokalizacją kwater lekarskich, którą opracowuje prezes Komitetu, Dariusz Żybert. Dzięki niej odwiedzający będą mogli łatwiej odnaleźć miejsca pochówku lekarzy i poznać ich historię.

Choć SKOnSR posiadał stosowne pozwolenia na odnowę kolejnych pomników nagrobnych już od kilku lat, brak funduszy i inne przeszkody sprawiały, że niektóre nagrobki wciąż czekały na swoją drugą szansę. Dziś możemy z radością ogłosić, że dwa niewielkie betonowe pomniki z płaskorzeźbioną główką putta — Marty Gucajtis (1874-1924) i Jana Bojarowicza (1858-1925) — odzyskały swój dawny blask. Ich forma nawiązuje do identycznego nagrobka Ignacego Wojskiewicza (1893-1920), który został odrestaurowany w ubiegłym roku. Te i inne nagrobki zostały odnowione przez konserwatora i restauratora Kęstutisa Norkūnasa.

Szczególne znaczenie mają także dwa inne pomniki, o których wspominam w wydanej przeze mnie książce „Mroczne historie z Cmentarza Na Rossie” (2021). To nagrobki ucznia Tadeusza Domańskiego (zm. 1925) i nauczyciela Jana Jankowskiego (1894-1925), młodych ofiar krwawej matury sprzed stu lat. Ich tragiczna historia porusza do dziś. Wzruszającym gestem okazała się wiadomość od rodziny J. Jankowskiego, która przekazała połowę potrzebnej kwoty na renowację jego pomnika.

Nie sposób nie wspomnieć o wyjątkowym darczyńcy, Panu Karolu Sienkiewicz z Polski. Mężczyzna w całości sfinansował odnowienie nagrobka pięcioletniego Henryka Sienkiewicza (1926-1931), swoje-



Dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz (po lewej) zaprezentował postać farmaceuty Aleksandra Wysockiego (1867-1943)

go krewnego. Szczodry gest to nie tylko wyraz rodzinnej pamięci, ale także piękny przykład troski o wspólne dziedzictwo.

WYJĄTKOWE OBIEKTY

Wśród ciekawych odrestaurowanych nagrobków warto wyróżnić ten należący do Klementyny Strusiewicz z Kudorowskich (1823-1878). Jego charakterystycznym elementem jest cokół przypominający pulpit, osadzony na podstawie w formie klęcznika. Z przodu cokołu znajduje się płycina z tablicą z rytą inskrypcją, a na podstawie kolejna tablica z napisem.

Pod względem artystycznym równie interesujące są dwa inne nagrobki. Pierwszy z nich, w formie stelli, upamiętnia Klementynę z Kossowów Chłudzińską (1814-1855), matkę Celinę Borzęckiej, założycielki Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego. Celina Borzęcka została beatyfikowana w Rzymie 27 października 2007 r. przez papieża Benedykta XVI, a jej wspomnienie liturgiczne obchodzone jest 26 października.

Drugim wyjątkowym obiektem jest niegdyś niemal całkowicie zniszczony nagrobek Apolinary z Żabów Plater (ur. ok. 1780 – zm. 1847), wykonany z żeliwa i brązu. Dzięki fachowej interwencji kon-

serwatorek z Białegostoku, pani Karoliny Tałuc, udało się go uratować. Renowacja została sfinansowana przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

W tym roku SKOnSR świętuje 35-lecie swojej działalności. Przez te lata udało się odnowić 236 pomników oraz postawić 5 zupełnie nowych. Najwięcej prac konserwatorskich przeprowadzono na Starej Rossie, kilka na Nowej Rossie, a także na cmentarzu Bernardyńskim. 17 października polska organizacja została wyróżniona nagrodą w konkursie „Ivairiaspalvis Vilnius”, organizowanym przez litewski portal lrytas.lt. Zwyciężyła w kategorii „Społeczność roku”.

W dniach 1-2 listopada, przy głównym wejściu na Starą Rossę oraz na cmentarzach Wilna i Wileńszczyzny, odbędzie się 12. edycja kwesty „Pomnikom Rossy”. Wyniki zbiórki zostaną ogłoszone w drugiej połowie listopada bieżącego roku. ■

Dariusz Lewicki,
członek SKOnSR
Fot. Marian Paluszkiwicz

Uhonorowano laureatów XXI odsłony konkursu „Najlepsza szkoła – najlepszy nauczyciel”

Justyna Giedrojć

W 31. edycji konkursu „Najlepsza szkoła-najlepszy nauczyciel” w roku szkolnym 2024/2025 wyłoniono trzech laureatów: Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, Gimnazjum im. św. Jana Bosko w Egliszkach oraz Gimnazjum im. J. Sniadeckiego w Solecznikach. Wiele szkół oraz pedagogów otrzymało zaszczytne wyróżnienia.

Konkurs organizuje Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”.

Celem jest coroczne podsumowanie osiągnięć szkół z polskim językiem nauczania na Litwie, wytypowanie najlepszych placówek oraz docenienie najbardziej zaangażowanych nauczycieli.

Podsumowanie konkursu odbyło się 15 października w Domu Kultury Polskiej w Wilnie. Pogratulować najlepszym szkołom i pedagogom przybyli politycy, działacze kultury, radni, samorządowcy, pra-

cownicy Ambasady RP w Wilnie, społecznicy.

„Szkoła to nie tylko miejsce nauki, ale też przestrzeń wsparcia, zrozumienia i rozwoju. Szkoła formuje wrażliwość i świadomość społeczną. Nawet najmniejsza placówka jest przestrzenią, gdzie dzieci uczą się języka, kultury, patriotyzmu, kultywują swoją tożsamość narodową. Nie sposób nie wspomnieć o nauczycielach. Jak mówi profesor Bogdan Suchodolski, nauczyciel nie jest tym, który napędza, lecz tym, który roznieca. Dobry pedagog to osoba kompetentna, wrażliwa, zaangażowana, która wspiera uczniów w ich rozwoju” — tak przemawiała Krystyna Dzierżyńska, prezes Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”.

Zaznaczyła, że tegoroczna edycja konkursu odbywa się w szczególnym okresie. Rok szkolny był trudny — miały miejsce zmiany programowe, odczuwalny był brak

podręczników, nastąpiły błędy w arkuszach egzaminacyjnych, wprowadzono w pośpiechu reformy w systemie oświaty.

UDZIAŁ W PROJEKTACH

Helena Juchniewicz, dyrektorka Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, podkreśla, że wielką rolę w nauczaniu odgrywa udział uczniów w różnego rodzaju projektach.

— Gimnazjum bierze udział w wielu projektach, w tym ogłaszanych przez samorządową instytucję oświatową EDU Vilnius. Dzięki temu otrzymaliśmy wsparcie finansowe, które pozwoliło na stworzenie laboratoriów i innych pomocy naukowych. Posiadamy już laboratorium przyrodnicze, fizyczne, prac technologicznych. Takie przedmioty, jak chemia, biologia, fizyka są poznawane nie tylko w teorii, ale i w praktyce.

11.>>



Konkurs „Najlepsza szkoła-najlepszy nauczyciel” organizuje Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”

10.>>

W ramach naszej współpracy z Uniwersytetem Wileńskim, Uniwersytetem Technicznym im. Giedymina nasi uczniowie mają możliwość rozwijania swoich umiejętności i zainteresowań w nowocześnie wyposażonych laboratoriach naukowych. Na dobrym poziomie są też zajęcia sportowe w szkole. Dzięki projektom inwestycyjnym mamy dobrze wyposażone boisko, wyremontowaną salę sportową. Uczniowie korzystają z komputerów, w nauce niezwykle pomocne są tablice interaktywne — wylicza udogodnienia Helena Juchniewicz w rozmowie z „Kuriem Wileńskim”.

Rozmówczyni zauważa, że niezwykle istotnym momentem w szkole jest edukacja patriotyczna.

— Współpracując z Garnizorem Nowa Wilejka uczniowie biorą udział w różnych przedsięwzięciach — biegach, akcjach patriotycznych. Poprzez historię wdramy uczniom patriotyzm i szacunek do szkoły polskiej — mówi dyrektorka Gimnazjum im. J.I. Kraszewskiego.

KATOLICKIE UKIERUNKOWANIE

— Cieszymy się niezmiennie, że nasza placówka znalazła się w gronie tegorocznych laureatów konkursu. Cieszy się cała społeczność szkolna, bo jest to nasz wspólny wkład — nauczycieli, uczniów, rodziców. Pomimo konkurencji potrafimy przyciągnąć uczniów do naszej szkoły, zawsze mamy pełny nabór, którego wymaga resort oświaty. Na razie mamy wszystkich specjalistów, ale wiadomo, że kadra pedagogiczna się starzeje, natomiast młodych fachowców niestety brakuje. W tym roku przyjęliśmy dwóch młodych nauczycieli wychowania fizycznego, ale zagrożenie z brakiem kadry pozostaje. Obecnie pracuje u nas trzech nauczycieli, którzy już są na emeryturze. Mamy dobre więzi z Macierzą, mamy wymianę uczniów. W ramach wymiany nasi uczniowie wyjeżdżają do szkół salezjańskich w Łodzi, w Legionowie, Toruniu — komentuje Zbigniew Czech,



Wileńskie Gimnazjum im. św. Jana Pawła II znalazło się wśród szkół wyróżnionych w ramach konkursu

dyrektor Gimnazjum im. św. Jana Bosko w Egliszkach.

— Myślę, że nasz patron św. Jan Bosko czuwa nad nami i ukierunkowuje. Współpracujemy również z innymi szkołami, m.in. w Rybniku na Śląsku, w Częstochowie, z kościołami parafialnymi, które zaangażowane są pomoc w organizowaniu kolonii dla naszych uczniów. W tym roku byliśmy w Rumi koło Gdańska, gdzie od lat kolonie organizuje ksiądz selezjanin Jarosław Wąsowicz, który jest naszym przyjacielem. Taka współpraca stwarza dobry wizerunek dla naszego gimnazjum i przyciąga uczniów i przede wszystkim rodziców do współpracy i nauczania w naszej placówce. Nasi uczniowie odnoszą sukcesy w olimpiadach. Mamy katolickie ukierunkowanie, więc bierzemy udział w pielgrzymkach, wyjazdy, rekolekcjach — mówi Zbigniew Czech.

W NOGĘ ZE ZMIANAMI

Jak mówi Irena Wolska, dyrektorka Gimnazjum im. J. Śniadeckiego w Solecznikach, placówka stara się iść w nogę ze zmianami.

— Cieszę się, że pracuję w gronie doświadczonych i kompetentnych pedagogów. Dostosowujemy się do nowych sytuacji, staramy się nadążyć za postępem. Nasi nauczyciele stale się doksztalają, biorą udział w szkoleniach, starają się też mo-

tywować swoich uczniów. Dobre wyniki w nauce zależą przede wszystkim od skutecznej współpracy ucznia i nauczyciela. Mamy w pełni ukompletowane grono pedagogiczne. Pomagają nam też studenci, byli nasi uczniowie. Fizykę wykłada była nasza uczennica, obecnie studentka czwartego roku. Mamy nadzieję, że pozostanie u nas. Rozglądamy się za nauczycielem matematyki. Może uda nam się zatrudnić kogoś z naszych absolwentów. Chcielibyśmy, żeby młodzież wracała do szkoły i współtworzyła kolektyw — zauważa Irena Wolska. Dodaje też, że uczniowie gimnazjum w ramach programu Erasmus odwiedzają Polskę i inne kraje.

Stowarzyszenie „Macierz Szkolna” składa podziękowanie za dofinansowanie wydarzenia Instytutowi Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej RP za pośrednictwem Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie im. Jana Olszewskiego. Podziękowania kieruje również do samorządów rejonów solecznickiego, wileńskiego i miasta Wilna za uhonorowanie swoich placówek rejonowych i nauczycieli. ■

Fot. Marian Paluszkievicz

Laureaci i wyróżnieni XXXI odsłony konkursu „Najlepsza szkoła – najlepszy nauczyciel”

MIASTO WILNO

LAUREAT: Gimnazjum im. J.I.Kraszewskiego; dyrektor — Helena Juchniewicz, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Maria Dunowska

Wyróżnieni nauczyciele:

Paweł Stankiewicz — fizyka
Regina Paszuta — język polski
Dovilė Bagdonienė — język litewski
Wioleta Kerbed — matematyka
WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie; dyrektor — Adam Błaszczewicz, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Luiza Wołodko

Wyróżnieni nauczyciele:

Anna Jasińska — język polski
Ewa Walma — chemia
Danuta Radewicz — historia

WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum Inżynieryjne im. J.Lelewela w Wilnie; dyrektor — Beata Pietkiewicz-Winiarska, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Swietłana Kriwka

Wyróżnieni nauczyciele:

Regina Bogdanowicz — język angielski
Beata Szczerbo — matematyka

WYRÓŻNIENI

NAUCZYCIELE PRZEDMIOTOWCY:

Liceum

im. A. Mickiewicza w Wilnie:

Stanisława Wielisiejczyk — język polski
Andżela Petkunienė — klasy początkowe

Gimnazjum

im. Sz.Konarskiego w Wilnie:

Romuald Piotrowski — historia
Lilija Mikonienė — klasy początkowe

Gimnazjum

im. Wł. Syrokomli w Wilnie:

Ieva Ratkevičienė — informatyka
Teresa Michniewicz — matematyka
Gimnazjum w Grzegorzewie:
Karolina Veromej — język angielski
Danuta Tumas — informatyka-matematyka

Szkoła w Leszczyniakach:

Jowita Kazakiewicz — klasy początkowe
Sabina Lachowicz — nauczanie wszesnoszkolne

Progimnazjum

im. Jana Pawła II w Wilnie:

Renata Denkowska — język litewski
Alina Bielska — nauczyciel religii
Aleksandra Borsak — pedagog socjalny

SZKOŁY POCZĄTKOWE:

Szkoła Początkowa na Antokolu: Jolanta Rinkūnienė — pedagog specjalny
Szkoła-przedszkole „Zielone Wzgórze” w Wilnie: Valentina Pucetienė — nauczyciel klas początkowych
Szkoła-Przedszkole „Wilja” w Wilnie: Aleksandra Zacharewicz — klasy początkowe
Szkoła-Przedszkole „Źródło” w Wilnie: Jolanta Franceson — wychowanie wszesnoszkolne

REJON WILEŃSKI

LAUREAT: Gimnazjum im. św. Jana Bosko w Egliszkach; dyrektor — Zbigniew Czech, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Irena Pukenienė

Wyróżnieni nauczyciele:

Krystyna Dejnarowicz — język polski
Joanna Bickiewicz — geografia
Kristina Czech — historia
Regina Beliavska — klasy początkowe

WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum im. K.Parczewskiego w Niemenczynie; dyrektor — Daiva Losinskienė, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Danuta Stępień

Wyróżnieni nauczyciele:

Justyna Szumska — język polski
Alina Cesiul — klasy początkowe
Regina Komar — biologia

WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum im. F. Ruszczyca w Rudominie; dyrektor — Żaneta Jankowska, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Robert Poliański

Wyróżnieni nauczyciele:

Ilona Herman — język polski
Joana Malūnavičiūtė-Liachovič — język litewski

WYRÓŻNIENI

NAUCZYCIELE PRZEDMIOTOWCY:

Gimnazjum im. św. r.Kalinowskiego w Niemiezu: Bożena Bieleninik, język polski
Gimnazjum im.St.Moniuszki w Kowalczukach: Alina Savanavičienė, język polski
Gimnazjum im. J.Słowackiego w Bezdanych: Edyta Klimaszewska, język polski
Gimnazjum w Rukojniach: Łucja Kuzborska, język polski
Gimnazjum w Mickunach: Diana Oberlan, język polski
Gimnazjum w Pogirach: Grażina Stepanova, język litewski
Gimnazjum im. T. Konwickiego w Bujwidzach: Tadeusz Mincewicz, wychowanie fizyczne
Gimnazjum im. ks. J.Obrembskiego im. w Mejszagole: Honorata Ruskań, klasy początkowe
Gimnazjum w Awżeniach: Elżbieta Karpowicz, muzyka
Gimnazjum im. St. Kostki w Podbrzeziu: Halina Pawłowicz, historia
Gimnazjum im. św. U.Ledóchowskiej w Czarnym Borze: Irena Švedienė, klasy początkowe
Gimnazjum w Zujunach: Danuta Radulewicz, klasy początkowe
Gimnazjum im. S. Batorego w Ławaryszkach: Katarzyna Misiewicz, matematyka

SZKOŁY PODSTAWOWE:

Szkoła Podstawowa im. Cz. Miłosza w Pakienie: Irena Mazajlo, język litewski
Szkoła Podstawowa w Jęczmieniškach: Inga Čėponienė, język litewski
Szkoła Podstawowa w Szumsku: Edyta Korwiel, język litewski
Szkoła Podstawowa w Kiwiszkach: Irina Didbalienė, klasy początkowe
Szkoła podstawowa im. M.Zdziechowskiego w Suderwi: Bożena Kasparienė, klasy początkowe

12.>>

Szkoła Podstawowa im. św. F. Kowalskiej w Rzeszy: Snieżana Nowikowa, klasy początkowe
Szkoła-Przedszkole w Skojdziszkach: Wiktoria Kuznecowa, nauczanie przedszkolne.

REJONY TROCKI I ŚWIECIAŃSKI
WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum w Trokach; dyrektor Marian Kuzborski, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Danuta Jepifanowa

Wyróżnieni nauczyciele:
 Aleksandra Sawickaja — język polski
 Danguolė Vasiliauskienė — język litewski

WYRÓŻNIENI NAUCZYCIELE PRZEDMIOTOWCY:
Gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Landwarowie: Edward Mogilnickij, muzyka
Gimnazjum „Żeimiana” w Podbrodziu: Maria Ceiko, biologia
Gimnazjum im. L.Komolowskiego w Połukniu: Ana Kliukoit, nauczanie wczesnoszkolne
Szkoła Podstawowa im. A.Stelmachowskiego w Starych Trokach: Agnieszka Elżbieta Naimavičienė, historia i biologia

REJON SOLECZNICKI

LAUREAT: Gimnazjum im. J.Śniadeckiego w Solecznikach; dyrektor — Irena Wolska, prezes koła „Macierzy Szkolnej” — Irena Gredziusko

Wyróżnieni nauczyciele:
 Aleksandra Sinkevič — biologia
 Lilija Kutys — język polski
 Angelė Jundo — język litewski
 Ana Nester — historia
WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum im. E.Orzeszkowej w Białej Wace: dyrektor — Mirosława Szostak, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Walentyna Bartoszewicz

Wyróżnieni nauczyciele:
 Renata Nanartowicz — pedagog szkolny
 Janina Bukina — klasy początkowe
 Edmundas Narodovskis — wychowanie fizyczne
WYRÓŻNIENIE: Gimnazjum im. M.Balińskiego w Jaszunach: dyrektor — Mirosław Mickielewicz, prezes Koła „Macierzy Szkolnej” — Krystyna Karpicz

Wyróżnieni nauczyciele:
 Krystyna Turkot — język polski
 Janina Bujko — matematyka

WYRÓŻNIENI

NAUCZYCIELE PRZEDMIOTOWCY:

Gimnazjum w Ejszyszkach:
 Evelina Krisiulevičienė — st. Nauczyciel, język angielski
 Karyna Jusiewicz — geografia

Gimnazjum im. A.Krepsztul w Butrymańcach:
 Liolia Dorodko — katecheta

Gimnazjum im. A.Mickiewicza w Dziewieniszkach:
 Nijola Narbutienė — klasy początkowe i język litewski

Gimnazjum im. ks. P.K.Brzostowskiego w Turgielach:
 Irina Aszakiewicz — klasy początkowe

Gimnazjum im. L.Narbutta w Koleśnikach:
 Teresa Bogdziun — biologia i chemia

Szkoła w Podborzu:
 Jelena Jasevičienė — język litewski
 Szkoła specjalna w Solecznikach:
 Danuta Zubel — nauczyciel technologii, przyrody i plastyki



Celem konkursu jest coroczne podsumowanie osiągnięć szkół z polskim językiem nauczania na Litwie, wytypowanie najlepszych placówek oraz docenienie najbardziej zaangażowanych nauczycieli **Fot. Marian Paluszkiewicz**

Zingeris: Żydzi są spadkobiercami Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Antoni Radczenko

Izrael tworzyli również wychodźcy z Litwy. Niestety, Litwa nie wykorzystuje w pełni potencjału, jaki tkwi w obywatelach Izraela pochodzących z naszego kraju — uważa poseł Emanuelis Zingeris.

Przywódcy USA, Egiptu, Turcji oraz Kataru w ubiegły poniedziałek, 13 października, w Szarm el-Szejk podpisali pokojowy plan dla Strefy Gazy. „To zajęło 3 tys. lat, by dojść do tego punktu. Potraficie w to uwierzyć? I to się utrzyma” — oświadczył Donald Trump, podpisując dokument.

POROZUMIENIE POKOJOWE

W zamyśle inicjatorów, po zwolnieniu żydowskich zakładników oraz palestyńskich więźniów, porozumienie ma zakończyć trwającą od ponad dwóch lat wojnę w Strefie Gazy pomiędzy Izraelem i Hamasem. Wojna rozpoczęła się od ataku 7 października 2023 r., kiedy Hamas zaatakował terytorium Izraela. Nie będzie przesadą twierdzenie, że 13 października oczy całego świata były skierowane na Izrael i Palestynę. Konflikt palestyńsko-izraelski czy szerzej arabsko-żydowski trwa od samego początku państwa izraelskiego.

Izrael, chyba jako jedyne państwo na świecie, powstało z idei. Do XIX w. Żydzi byli rozsiani po całym świecie i rozmawiali kilkunastoma językami. Językiem Żydów Europy Środkowo-Wschodniej był jidysz. W imperium osmańskim lub Włoszech posługiwano się ladino. Falasze w Etiopii posługiwali się językiem kwara. Wiek XIX był wiekiem powstania nowoczesnych narodów. Jednym z pochodnych tego procesu był antysemityzm. Odpowiedzią na antysemityzm, przede wszystkim w Europie, było powstanie syjonizmu, który deklarował powstanie państwa żydowskiego. „Gdybym miał podsumować Kongres bazylejski jednym zdaniem (odbył się w 1898 r. w Szwajcarii — przyp. red.), które będą chronić przed publicznym wypowiedzeniem — byłoby to: w Ba-



Musimy odnowić kontakt z tymi, którzy opuścili Litwę oraz z ich potomkami — sądzi Emanuelis Zingeris

zylei założyłem państwo żydowskie. Fundament tego państwa leży w woli narodu do państwa (...). Terytorium stanowi jedynie materialną podstawę: państwo, nawet gdy zdobędzie terytorium, zawsze pozostaje czymś abstrakcyjnym (...). A zatem w Bazylei stworzyłem abstrakcję, która, sama w sobie, jest niewidzialna dla większości ludzi — i ma niewielkie znaczenie. Stopniowo wypracowywałem w ludziach nastrój posiadania państwa i sprawilem, że poczuli się jak jego Zgromadzenie Narodowe” — pisał w swych pamiętnikach Teodor Herzl, jeden z twórców syjonizmu.

NIEWYKORZYSTANY POTENCJAŁ

— Syjonizm zapoczątkował żydowską emigrację do Palestyny, która 14 maja 1948 r. doprowadziła do powstania państwa Izrael. W budowie tworu państwowego wzięli udział Żydzi z całego świata. W tym również z Litwy. Niestety Litwa w pełni nie wykorzystuje potencjału, który posiada. Z Litwy wyemigrowało bardzo dużo osób narodowości żydowskiej. Również przed Holocaustem. Litwacy stanowią setki tysięcy wyborców izraelskich — twierdzi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” poseł Emanuelis Zingeris,

prezes tymczasowej Grupy Litwaków Świata oraz Grupy Międzyparlamentarnej do kontaktów z Izraelem.

Poseł sądzi, że różne okoliczności wpłynęły na to, że nasz kraj nie potrafi wykorzystać potencjału byłych współobywateli oraz ich potomków. Jedną z nich jest z pewnością zbyt duża odległość dzieląca Litwę z Izraelem.

— Sądzę, że obecnie na pewnej nostalgicznej fali można te kontakty wznowić. Sądzę, że musimy pomóc Izraelczykom odnaleźć swoje korzenie na Litwie. Na przykład przewodniczący Knesetu Dow Szilanski pochodził z Szawel. Ostatnio prezydent Jicchak Herzog odwiedził Szadów, skąd pochodził jego pradziadek. Sądzę, że musimy potraktować Litwaków jako braterską grupę. Zresztą musimy starać się podtrzymywać dobre relacje nie tylko z żydowskimi emigrantami, ale również z przedstawicielami innych narodów, którzy kiedyś mieszkali na Litwie.

Na przykład we Wrocławiu, Poznaniu lub Gdańsku mieszka duża liczba Polaków z Litwy. To samo dotyczy Niemców z Kłajpedy. W tych ciężkich czasach, kiedy Litwa lub Polska są krajami przyfrontowymi, musimy odnowić kontakt z tymi, którzy opuścili Litwę oraz z ich potomkami — podkreśla Zingeris.

14.>>

URODZENI W KOWNIE

Rodzice znanego izraelskiego polityka oraz premiera w latach 1999-2001 pochodzili z Litwy. Moshe Arens, który trzykrotnie piastował stanowisko ministra obrony oraz raz spraw zagranicznych Izraela, urodził się w 1925 r. w Kownie. „Kiedy Arens miał prawie dwa lata, jego rodzina przeniosła się do Rygi, stolicy Łotwy — miasta znanego z tętniącego życiem środowiska żydowskiego — i mieszkała tam przez następne dziesięć lat. Napięcia w Europie, wynikające z dojścia do władzy Adolfa Hitlera i naziistów w Niemczech, postawiły rodzinę Arensów, jak i wszystkich Żydów w tej części świata, w śmiertelnym niebezpieczeństwie. Na szczęście jego ojciec, przemysłowiec, postanowił założyć przedsiębiorstwo w Nowym Jorku, dzięki czemu rodzinie udało się uzyskać amerykańskie wizy wjazdowe tuż przed tym, jak państwa bałtyckie zostały zajęte najpierw przez Sowietów, a później przez Niemców” — wspominało zmarłego w 2019 r. polityka pismo „Israel Journal of Foreign Affairs”.

Mniej szczęścia miał wybitny izraelski prawnik oraz prezes Sądu Najwyższego Aharon Barak, który również urodził się w Kownie. Kiedy rozpoczęła się niemiecka okupacja Barak miał pięć lat. Wraz z rodziną trafił do kowieńskiego getta, skąd został przerzucony na stronę aryjską. Lata wojny ukrywał się w rodzinie litewskiej na wsi. „W końcu znaleźliśmy litewskiego rolnika (Rakevičiusa) i jego trzech synów, którzy zgodzili się przyjąć mnie i moją matkę. Aby dostać się z getta, zostałem ukryty w worku wypełnionym ubraniami dla niemieckiej armii, sztytami w warsztatach getta. Worek został wrzucony, wraz z innymi workami, na wóz zaprzężony w konie. Wóz opuścił getto z niemieckim żołnierzem siedzącym na nim — dosłownie siedzącym na mnie. Leżałem skulony w worku, cicho i bez ruchu. W tym samym czasie moja matka opuściła getto przez główną bramę dzięki łapówce, którą zapłaciła niemieckiemu strażnikowi. Wóz dotarł na miejsce i worki zostały rozładowane. »Mój worek« został

zabrany przez litewskiego rolnika i jego synów, a następnie przewieziony do ich domu” — wspominał po latach izraelski prawnik.

DZIEDZICTWO RON

Bardziej kontrowersyjny życiorys miał izraelski wojskowy oraz wieloletni dyrektor instytutu Jad Waszem, Jicchak Arad. Urodzony w 1926 r. w Święcianach w 1941 r., jak większość Żydów znalazł się w getcie, skąd uciekł dwa lata później. Po ucieczce dołączył do oddziału Fiodora Markowa, który zasłynął z pacyfikacji oddziału AK Antoniego Burzyńskiego ps. „Kmicie”. W ramach akcji sowieckiej partyzantki oprócz samego Burzyńskiego rozstrzelano 50 polskich partyzantów. Po wojnie zwalczał antysowiecką partyzantkę. Prawdopodobnie uczestniczył w akcji przeciw oddziałowi „Tigras” Litewskiej Armii Wolności w marcu 1945 r., podczas której zginęło minimum 73 partyzantów. W 2006 r. strona litewska nawet wszczęła dochodzenie przeciwko Aradowi. Ostatecznie jednak postępowanie umorzono.

Sam podejrzany odrzucał wszelkie zarzuty. Twierdził również, że nie był komunistą, a dołączenie do partyzantki sowieckiej było podyktowane chęcią przetrwania. „To nie był żaden wybór. Mój wybór sprowadzał się do tego: albo sowiecka partyzantka, albo śmierć. Po wyjściu z getta byliśmy

zwierzyną łowną, każdy mógł nas zabić. Byliśmy otoczeni przez antysemitów. Gdyby nie moja ówczesna decyzja, dzisiaj byśmy nie rozmawiali. To mój jedyny grzech: przetrwałem” — mówił w wywiadzie dla „Rzeczpospolitej” w 2008 r. Po wojnie wyemigrował do Izraela. Swoją los powiązał z wojskiem. Brał udział w I wojnie izraelsko-arabskiej oraz wojnie sześciodniowej. Karierę wojskową zakończył w 1972 r. w randze generała. W latach 1972-1993 był przewodniczącym Zarządu Instytutu Jad Waszem. Zmarł w 2021 r.

Emanuelis Zingeris zaznaczył, że Żydzi, obok Polaków oraz Litwinów, podobnie jak Białorusini lub Ukraińcy, są częścią dziedzictwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

— Żydzi byli swoistym cementem, który łączył Kraków z Wilnem, a Wilno ze Lwowem — twierdzi polityk, dodając: — 20 października obchodzimy rocznicę Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów. Z mojej inicjatywy w 2008 r. 3 Maja zostało wpisane na listę dni upamiętniających. Wówczas zwróciliśmy od Litwy Vincasa Kudirki do Litwy historycznej. Dlatego musimy z potomkami osób tworzących cywilizację Rzeczypospolitej Obojga Narodów wspierać się nawzajem, budować mosty, aby obronić się przed wspólnym niebezpieczeństwem. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO



■ Podczas II wojny światowej zginęło 90 proc. litewskich Żydów

Jesień na drogach: więcej kolizji i mniej widoczności – policja apeluje o ostrożność

Aneta Sokołowska

Policja apeluje o rozwagę: kierowcy powinni zwolnić i uważnie obserwować pobocza, a piesi pamiętać o odbłaskach, które mogą uratować życie.

— Jesień to czas, kiedy kierowcy powinni zachować szczególną ostrożność. Krótsze dni, częste opady i mgły oraz częstsze spotkania z dziką zwierzyną sprawiają, że warunki na drogach stają się znacznie bardziej niebezpieczne. Policja apeluje o koncentrację, rozsądek i stosowanie prostych środków bezpieczeństwa, które mogą uratować życie — przypomina w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Jorūnė Liutkienė, główna specjalistka Wydziału Czynności Administracyjnych i Nadzoru Ruchu Litewskiej Służby Policji Drogowej.

UWAGA NA DZIKIE ZWIERZĘTA

W październiku, listopadzie i grudniu, rośnie liczba kolizji z dzikimi zwierzętami. W ciągu ostatnich pięciu lat doszło do co najmniej 5 800 takich wypadków, a tylko w ubiegłym roku — do ponad 2 000. Wielu kierowców montuje w swoich pojazdach specjalne gwizdki ultradźwiękowe, które odstraszałyby zwierzynę. Jednak — jak podkreśla policja — najważniejsze pozostaje dostosowanie prędkości i uważne obserwowanie poboczy, zwłaszcza w zalesionych, nieogrodzonych odcinkach dróg.

BEZPIECZNY PIESZY TO TEN, KTÓRY JEST WIDOCZNY

Jesienią ofiarami wypadków często stają się także piesi. O zmierzchu i w warunkach ograniczonej widoczności (mgła, deszcz, śnieg z deszczem) są oni niewidoczni dla kierowców. W ubiegłym roku zginęło 34 pieszych, z czego aż 74 proc. w ciemności — niemal nikt z nich nie miał elementów odblaskowych.

Mgła, ciemność i błyszczące oczy dzikiej zwierzyny w świetle reflektorów — jesienią wystarczy chwila nieuwagi, by doszło do tragedii.

W tym roku, w podobnym okresie, życie straciło już osiem osób. Policja apeluje, by piesi nosili odbłaski, kamizelki lub jasne światła, zwłaszcza poza obszarami zabudowanymi.

Różnica w widoczności jest ogromna — kierowca jadący z włączonymi światłami mijania zauważy pieszego bez odbłasku z 50 m, a z odbłaskiem aż ze 150 m. Na światłach drogowych te odległości wynoszą odpowiednio 100 i 300 m. To oznacza, że element odblaskowy trzykrotnie zwiększa szansę na zauważenie pieszego i może zapobiec tragedii.

PROSTE ZASADY, KTÓRE RATUJĄ ŻYCIE

Funkcjonariusze radzą: zachowuj czujność i dostosuj prędkość do warunków na drodze. Obserwuj pobocze, szczególnie w rejonach leśnych, gdzie najczęściej pojawia się dzika zwierzyna. Jeśli często jeździsz poza miastem, warto zain-

stalować gwizdek ultradźwiękowy, który może pomóc w odstraszeniu zwierząt. Nie zapominaj też o odbłaskach — nawet w mieście. To nie wstyd, to bezpieczeństwo.

Jesień nie musi oznaczać większego ryzyka. Wystarczy odrobina ostrożności i odpowiedzialności każdego uczestnika ruchu, by wspólnie uczynić nasze drogi bezpieczniejszymi.

Noś odbłaski i kamizelki odblaskowe — poprawiają widoczność po zmroku i przy złej pogodzie. Odblask powinien być dobrze widoczny, niezakryty ubraniem czy plecakiem. Poruszaj się po lewej stronie drogi, jeśli nie ma chodnika — czyli przeciwnie do kierunku ruchu pojazdów. Przechodź przez jezdnię tylko w wyznaczonych miejscach — na przejściach, skrzyżowaniach lub w dobrze widocznych punktach. Stosuj się do sygnalizacji świetlnej i zawsze upewnij się, że przejście jest bezpieczne. Zachowuj ostrożność i czujność — to najprostszy sposób, by uniknąć tragedii na drodze. ■



Jesień to czas, kiedy kierowcy powinni zachować szczególną ostrożność
Fot. Marian Paluszkiewicz

Alzheimer dotyka coraz więcej osób, lecz są sposoby zapobiegania chorobie

Honorata Adamowicz

Rosnąca liczba przypadków choroby Alzheimera na Litwie wynika w dużej mierze ze starzenia się społeczeństwa — coraz więcej osób dożywa wieku, w którym ryzyko demencji jest najwyższe. Ekspertki podkreślają jednak, że choroba nie jest naturalnym elementem starzenia się i nie dotyka wszystkich starszych ludzi.

Jak poinformowano „Kurier Wileński” w Stowarzyszeniu „Demencja na Litwie”, liczba przypadków powinna nadal rosnąć, chyba że wprowadzone zostaną skuteczne środki zapobiegawcze i innowacyjne metody leczenia.

BLISKO 44 TYS. CHORYCH

— Choroba Alzheimera jest chorobą neurodegeneracyjną i jedną z najczęstszych przyczyn demencji. Inne przyczyny demencji to m.in. otępienie naczyniowe, otępienie z ciałami Lewy’ego czy otępienie czołowo-skroniowe. Choroba Alzheimera wiąże się ze zmianami w mózgu, takimi jak gromadzenie się nieprawidłowych białek — beta-amyloidu i białka tau — oraz zwyrodnieniem neuronów. W efekcie pogarszają się funkcje poznawcze, w tym pamięć, orientacja, zdolność podejmowania decyzji, komunikacja językowa oraz poruszanie się w otoczeniu — poinformowało nas w pisemnej odpowiedzi Stowarzyszenie „Demencja na Litwie”.

Liczba osób cierpiących na chorobę Alzheimera na Litwie stale rośnie. Według danych Instytutu Higieny w 2024 r. 43 792 osoby zmagają się z demencją lub chorobą Alzheimera — o 1 315 więcej niż rok wcześniej. W porównaniu z 2021 r. liczba chorych wzrosła aż o 4 115.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Jednym z głównych powodów wzrostu liczby zachorowań jest starzenie się społeczeństwa, ponieważ wiek jest jednym z niemodyfikowalnych czynników ryzyka demencji. Wydłużenie średniej



Jednym z głównych powodów wzrostu liczby zachorowań jest starzenie się społeczeństwa **Fot. Marian Paluszkiwicz**

długości życia oznacza, że więcej osób dożywa wieku, w którym choroba najczęściej się pojawia. Specjaliści podkreślają, że demencja nie jest jednak częścią normalnego procesu starzenia się — nie każdy, kto osiągnie odpowiedni wiek, zachoruje na nią.

Na wzrost liczby diagnoz wpływa również lepsza diagnostyka i większa świadomość społeczna. Jak informują eksperci, wcześniej objawy choroby często przypisywano po prostu „starości”, a teraz coraz częściej są prawidłowo rozpoznawane.

Demencja jest również związana ze stylem życia. Specjaliści wskazują, że aż 45 proc. przypadków można byłoby zapobiec lub opóźnić ich efekty dzięki zdrowym wyborom w codziennym życiu. Do czynników ryzyka należą m.in.: niska aktywność fizyczna, niezdrowa dieta, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, otyłość, niekontrolowane nadciśnienie, cukrzyca, utrata słuchu, izolacja społeczna, depresja, słaba jakość snu i niski poziom wykształcenia.

GLÓWNE OBJAWY CHOROBY

Specjaliści ze Stowarzyszenia „Demencja na Litwie” wymieniają główne objawy choroby, na które warto zwrócić

uwagę: utrata pamięci krótkotrwałej, trudności w wykonywaniu codziennych czynności, problemy z mową i pisanie, ograniczona orientacja w czasie i przestrzeni, trudności w przetwarzaniu informacji wizualnych i tekstowych, zmiany zachowania i wahania nastroju, wycofanie się z pracy i życia towarzyskiego oraz trudności w planowaniu i podejmowaniu decyzji. Objawy te mogą być subtelne, np. dysfunkcja poznawcza, która czasami jest wczesnym objawem choroby.

Obecnie nie ma leków w pełni leczących chorobę Alzheimera, ale dostępne są środki farmakologiczne i nefarmakologiczne, które pomagają kontrolować objawy i poprawiają jakość życia. Jak podkreślają specjaliści, do metod nefarmakologicznych należą m.in. aktywność fizyczna, zajęcia towarzyskie i artystyczne, zdrowa dieta, utrzymywanie kontaktu z rodziną i społecznością oraz angażowanie się w działania dające poczucie sensu i sukcesu.

Ekspertki zaznaczają, że Litwa — podobnie jak większość krajów — powinna podjąć konsekwentne działania strategiczne w celu ograniczenia skutków choroby. Podkreślają, że tylko skuteczne środki zapobiegawcze i innowacyjne terapie mogą spowolnić rozwój choroby. ■

Śladami bohaterów „Potopu” po Litwie

26 września 35 uczniów z Landwarowa wyruszyło w niezwykle podróż edukacyjną po miejscach związanych z powieścią Henryka Sienkiewicza.

Była to lekcja inna niż wszystkie: historia, religia, literatura i geografia połączyły się w jedną opowieść, a nauka wyszła poza szkolne mury. Zamiast kartkówki i notatek czekało doświadczenie żywego kontaktu z kulturą i tradycją, które wciąż obecne są w litewskich krajobrazach.

TRZY MIEJSCOWOŚCI

Trasa wycieczki obejmowała trzy ważne miejscowości: Birże, Wodokty i Kiejdany. W Birżach młodzież odwiedziła Muzeum Regionalne „Sėla”, gdzie poznała burzliwe losy rodu Radziwiłłów — potężnej litewsko-polskiej rodziny, której przedstawiciele odegrali ogromną rolę w dziejach Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Niezwykłym przeżyciem była także wystawa husarów sprowadzona z Polski. Skrzydlate zbroje, kopie, szable i elementy wyposażenia przypominały o sile polskiej husarii, która przez stulecia budziła podziw i trwogę w całej Europie.

W Wodoktach młodzież przeniosła się do świata literatury. To właśnie tutaj Sienkiewicz umieścił jedno z kluczowych wydarzeń swojej powieści — spotkanie Kmicica z Oleńką Billewiczówną. Uczniowie mogli więc poczuć, że stoją w miejscu, gdzie historia i geografia splatają się z fikcją literacką, nadając jej realny wymiar.

Ostatnim punktem wycieczki były Kiejdany. Miasto to nie tylko dawna siedziba Radziwiłłów i ważne centrum kalwinizmu, lecz także miejsce związane z twórczością Czesława Miłosza — poety i noblisty, którego słowa przybliżają współczesnym sensy naszej historii. To tutaj uczniowie zobaczyli, jak różnorodne dziedzictwo kulturowe przenika życie lokalnych społeczności i pozostaje częścią pamięci narodów.

AKTYWNA LEKCJA

Wycieczka miała charakter aktywnej lekcji. Uczniowie przygotowali wcześniej materiały i w czasie podró-



35 uczniów z Landwarowa wyruszyło w podróż edukacyjną po miejscach związanych z powieścią Henryka Sienkiewicza

ży wcielali się w role przewodników, oprowadzając swoich kolegów i przedstawiając im historię odwiedzanych miejsc. Ich wystąpienia wzbogaciły relacje przewodniczek — w birżańskim dworcu i w muzeum w Kiejdanach — które nadały całemu przedsięwzięciu autentyczności i głębi.

Całość przygotowały nauczycielki: Agnieszka Szymańska, Beata Kosowska i Lilija Kondratowicz, dbając o to, by uczniowie doświadczyli, że nauka w drodze może stać się fascynującą przygodą.

Podróż była możliwa dzięki projektowi „XVII Miniolimpiady Języka Polskiego i Literatury”, sfinansowanemu przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Dzięki temu wsparciu uczniowie nie tylko lepiej zrozumieli „Potop”, lecz także odkryli, że historia, religia, literatura i geografia tworzą wspólną przestrzeń pamięci i kultury, która wciąż żywo przemawia do kolejnych pokoleń. ■

Lilija Kondratowicz, nauczycielka
języka polskiego
Fot. archiwum szkolne



Wycieczka miała charakter aktywnej lekcji

LIAUDOS ŽEMĖ



KĄ SLEPIA SENKEVIČIAUS DĖŽUTĖ?

RENGINIŲ PROGRAMA

2025 10 24 – 2026 01 18

Spalio 24 d. 16 val. parodos atidarymas
Panevėžio miesto dailės galerijoje
(Respublikos g. 3)

Spalio 24 d. 13.30 val. nemokama paskaita
„HENRYKO SENKEVIČIAUS 25-ERIŲ METŲ
KŪRYBOS JUBILIEJAUS ATGARSIAI –
LIAUDOS DĖŽUTĖS PASLAPTYS“
Prof. habil. dr. Inesa Szulska
(Varšuvos universiteto Baltistikos skyrius)
Paskaita vyks Panevėžio kraštotyros muziejuje
(Vasario 16-osios g. 23)

Lapkričio 8 d. 12.30 val. nemokama paskaita
„LIETUVOS LENKO TAPATYBĖS
PAIEŠKOS XX A. PRADŽIOJE“
Prof. dr. Rimantas Miknys
(Lietuvos istorijos institutas)
Paskaita vyks Panevėžio kraštotyros muziejuje
(Vasario 16-osios g. 23)

Lapkričio 16 d. 12.30 val. nemokama paskaita
„BAJORKAIMIO FENOMENAS:
ARCHITEKTŪROS IR GYVENIMO
BŪDO BRUOŽAI“. Doc. dr. Marius Daraškevičius
(Vilniaus dailės akademija)
Paskaita vyks Panevėžio kraštotyros muziejuje
(Vasario 16-osios g. 23)

Nuo 2025 m. spalio 25 d. iki
2026 m. sausio 18 d. VYKS EKSKURSIJOS
PO PARODĄ. Būtina išankstinė registracija
tel. +370 45 596181

* Ekskursijos mokamos

Spalio–sausio mėn. šeštadieniais 14 val.
kviečiame dalyvauti srautinėse EKSKURSIJOSE
PO PARODĄ be išankstinės registracijos

Renginių metu bus filmuojama ir fotografuojama

PROJEKTA RENGĖ IR VEIKLAS ĮGYVENDINO
PROJEKTĄ PRYGGOTOWAŁO
I DZIAŁANIA ZREALIZOWAŁO



PAGRINDINIS PARTNERIS / PARTNER GŁÓWNY



PARTNERIAI / PARTNERZY



INFORMACINIAI PARTNERIAI / PARTNERZY INFORMACYJNE



PROJEKTĄ FINANSAVO / PROJEKT ZOSTAŁ SFINANSOWANY PRZEZ



Kolejne spotkanie słuchaczy PUTW w Domu Kultury Polskiej w Wilnie

12 października na spotkanie ze słuchaczami Polskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Wilnie przybyli: Waldemar Tomaszewski — europoseł, prezes ZPL, AWPL-ZChR; o. Józef Makarczyk — kapelan PUTW oraz Małgorzata Sawicz i Katarzyna Poborca z Uniwersytetu Gdańskiego.

WYSTĄPIENIE PRZEWODNICZĄCEGO AWPL-ZCHR

Waldemar Tomaszewski w swym wystąpieniu przedstawił historię powstania kół ZPL przed 37 laty. Pierwsze koło było założone przez mamę europośła. Polska społeczność mobilizowała się do działalności kulturalnej, religijnej, wsparcia oświaty. Mówca wymienił księży przybyłych z Polski, którzy przyczynili się do rozkwitu polskości i budowy świątyń. Prezes ZPL wytłumaczył, dlaczego powstała dodatkowo AWPL-ZChR. Chodzi o to, że ZPL jest organizacją społeczną i ich członkowie nie mogli uczestniczyć w wyborach.

Waldemar Tomaszewski opowiedział o najważniejszych wydarzeniach w obu organizacjach. Cieszył się rekordowym poparciem ze strony mieszkańców. Wyraził potrzebę agitowania młodzieży i głosowania na polską partię. Podał statystyki wyborów na Sejm Litwy z listy AWPL-ZChR w ciągu wielu lat, a także mówił o przeszkodach i trudnościach, m.in. o zmianie okręgów wyborczych — tereny zamieszkałe przez polskie rodziny przyłączono do terenów zamieszkałych przez narodowość litewską. Polityk mówił o dzisiejszej koalicji polskiej partii w rządzie RL i zajętych stanowiskach. Zapoznał z programem przyjętym przez partię, m.in.: ulgach dla szkół mniejszości narodowych; zwiększeniu funduszy na remonty dróg; zmianie pisowni nazwisk polskich; zwiększeniu wysokości kompensaty za niezwróconą ziemię.

Rektor Ryszard Kuźmo z kolei zadedykował politykowi swój wiersz-piosenkę „Grzmia pod Wilnem armaty i wiją się białe-czerwone rabaty”. Wręczył europoślowi swą książkę

„Duch Wileński” oraz dyplom Instytutu Kresów Rzeczypospolitej. Wystąpił również kabarecik „Seniorytki” z nowo przygotowanym programem.

POZDROWIENIE SOLENIZANTEK I WYKŁAD NA TEMAT ERASMUS+

Podczas spotkania pozdrowiono również Jubilatkę Janinę Stacewicz oraz solenizantki Czesławę Petkevičienė i Bronisławę Wojnicz. Wręczono bukiety kwiatów i upominki.

Natomiast magistrantki Uniwersytetu Gdańskiego, Małgorzata Sawicz i Katarzyna Poborca, opowiedziały, jak realizowane są programy Erasmus+ w ramach mobilności studentów i pracowników i jak odbywa się współpraca międzynarodowa. Uniwersytet posiada Kartę Uczelni Erasmus, która umożliwia aplikowanie o fundusze na realizację działań związanych z wymianą studentów. Panie przybliżyły swą pracę od początku swej działalności, kiedy rozpoczęły realizować ten projekt. Nie ukrywały, że nie zawsze szło im gładko, nie zawsze otrzymywały pozytywne oceny od komisji UE, jednak dzięki wspólnemu wysiłkowi, wprowadzając innowacje, dziś uniwersytet współpracuje z 40 krajami. Studenci nie tylko z Europy, ale z Afryki, Ba-

kanów Zachodnich, Gruzji, Armenii, Indonezji oraz innych krajów przyjeżdżają do Gdańska na krótkie szkolenia, bo nie zawsze mają możliwość długotrwałego pobytu. Szkolenia w innych krajach mają przewidziany pobyt od 5 miesięcy do roku. Od trzech lat istnieje jednak możliwość, aby studenci przyjeżdżali także na krótkie kursy, od 5 do 30 dni. Odbывают wówczas nie tylko zajęcia dydaktyczne, pogłębiając swą wiedzę z języków i wybranej specjalizacji, ale uczestniczą w wycieczkach, imprezach, funkcjonują wśród mieszkańców. Chętni mogą studiować za granicą, realizować projekty lub zdawać egzaminy na uczelniach partnerskich.

Program Erasmus+ stworzył szansę na nawiązanie trwałych partnerstw przez naukowców, pracowników dydaktycznych i administrację. W ramach współpracy realizowane są wspólne programy studiów, projekty badawcze i międzynarodowe wydarzenia naukowe, sportowe i kulturalne. Fundusze pokrywają koszty podróży, zakwaterowania i innych wydatków.

Dzięki tego typu spotkaniom nasi słuchacze mają okazję do większej kreatywności, zaś zainteresowani korzystają z okazji do przedłużenia rozmów o projektach przy kawie. ■

Teresa Młyńska,
członkini zarządu PUTW



Rektor PUTW w Wilnie Ryszard Kuźmo i prelegentki z Uniwersytetu Gdańskiego, Małgorzata Sawicz i Katarzyna Poborca **Fot. Teresa Młyńska**

Rozpoczęła się kolejna procedura w sprawie upamiętnienia komandora Antanasa Kaškelisa

Rozmawiamy na ten temat z Wiesławem Wierzchosem, konsulem honorowym RL w Szczecinie.

Leszek Wątróbski: Panie Konsulu, co nowego wydarzyło się w tej sprawie od lipca 2024 r.?

Wiesław Wierzchoś: Ubiegłoroczna wizyta w Polsce delegacji litewskiego MON w składzie: płk Artūras Jasinskas, Ernestas Lukoševičius oraz Tomas Čeponis miała miejsce w lipcu. Przedstawiciele litewskiego MON poszukiwali potwierdzenia, w ramach ubiegłorocznej 80. rocznicy śmierci komandora Antanasa Kaškelisa, pierwszego dowódcy Marynarki Wojennej Litwy, miejsca jego spoczynku, owianego przez lata tajemnicą. Opowiadali, że wcześniej próbowali znaleźć jakieś oficjalne potwierdzenie, że w Świdwinie zmarł i został pochowany. Nasi goście poprosili o pomoc w wyjaśnieniu tej zagadkowej sprawy — miejsca pochówku komandora. Chcieli odszukać ewentualne dokumenty potwierdzające miejsce jego śmierci. Niestety, nie uzyskali takiej wiedzy. Zwrócili się więc z prośbą do mnie, jako do konsula Litwy, abym swoimi kanałami próbował to miejsce odszukać i odnaleźć. Mając swoje kontakty ze Szczecińską Kurią Metropolitalną rozmawiałem z jej kanclerzem ks. dr. Sławomirem Zyga, któremu wspominałem o naszych poszukiwaniach. Zapytałem go, czy istnieje możliwość odnalezienia tego grobu. Kanclerz skontaktował mnie z kolei z archiwistą diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej ks. dr. Tadeuszem Ceynową, który odnalazł w dokumentach parafialnych informację, że faktycznie komandor Antanas Kaškelis w czerwcu 1944 r. zmarł i został pochowany w Świdwinie. I taką oficjalną informację przekazałem stronie litewskiej.

Otrzymany dokument pozwolił litewskiemu Ministerstwu Obrony Kraju na dalsze działania...

Wspólnie z ambasadą Litwy w Warszawie podjęli decyzję, aby to miejsce, gdzie fizycznie zakoń-



Wiesław Wierzchoś, konsul honorowy RL w Szczecinie **Fot. Leszek Wątróbski**

czył swoje życie pierwszy dowódca Marynarki Wojennej Litwy, upamiętnić w formule pomnika czy monumentu. Nastąpiły dalsze działania związane z tym projektem. Mocno też zaangażował się w ten projekt szczeciński oddział Instytutu Pamięci Narodowej w osobie jego dyrektora Krzysztofa Męcińskiego, który zadeklarował chęć pomocy. Ja z kolei wystąpiłem poprzez starostę Mirosława Majkę do wiceburmistrza Świdwina Roberta Chaińskiego. Moje działania związane z upamiętnieniem śmierci komandora Kaškelisa spotkały się z bardzo pozytywnym oddźwiękiem. I rzeczywiście — strona litewska przekazała poprzez ambasadę Litwy w Warszawie projekt upamiętniający to historyczne wydarzenie. Tak więc władze Świdwina, w osobie Roberta Chaińskiego, potwierdziły, że rozmawiały z dyrektorem tamtejszego cmentarza komunalnego i że jest tam stara część, w której można byłoby, zgodnie z życzeniem strony litewskiej, wzniesić pomnik komandora. Pomnik ten stanąłby w miejscu symbolicz-



Komandor Antanas Kaškelis, pierwszy dowódca Marynarki Wojennej Litwy **Fot. domena publiczna**

nym, a nie w miejscu, gdzie został pochowany, bo to jest ciągle nieznane. Jest bardzo prawdopodobne, że miejsce, w którym go pochowano i ta część cmentarza zostały zlikwidowane.

Została też rozpoczęta procedura mająca na celu uzyskanie akceptacji Instytutu Pamięci Narodowej...

... którą poprzez szczeciński oddział IPN i ambasadę Litwy przesłano do władz IPN w Warszawie. Oczekujemy aktualnie na ostateczną akceptację i decyzję. W przypadku jej otrzymania, mając zapewnienia wiceburmistrza Świdwina, taki pomnik zostanie wzniesiony. Strona litewska stoi na stanowisku, aby ten projekt, już po ostatecznej decyzji polskiego IPN, został przekazany do wykonania stronie polskiej, aby nie wozic go z odległej przecież Litwy. Ponadto postacią komandora A. Kaškelisa wyraził zainteresowanie producent filmowy Robert Lewandowski, z którym na ten temat rozmawiałem.

Czekamy zatem na finał sprawy komandora A. Kaškelisa... ■

Rozmawiał Leszek Wątróbski

Złote Krywuły rozdane – uhonorowano najlepsze samorządy Litwy

W Wilnie po raz dwudziesty wręczono najważniejsze nagrody samorządowe. Wyróżniono samorządy, które w ostatnim roku wykazały się skutecznością, innowacyjnością i otwartością na rozwój.

PRESTIŻOWE NAGRODY PO RAZ DWUDZIESTY

W czwartek, 16 października, w sali koncertowej Państwowej Orkiestry Symfonicznej Litwy w Wilnie odbyła się uroczysta gala wręczenia statuetek Złote Krywuły (lit. Auksinės krivulės). To najważniejsze wyróżnienia samorządowe na Litwie, przyznawane przez Stowarzyszenie Samorządów Litwy (LSA). Wydarzenie zorganizowano już po raz dwudziesty.

Brązowe statuetki wręczyli przedstawiciele wszystkich czternastu ministerstw, a także Komisji Europejskiej na Litwie, Konfederacji Przemysłowców Litwy i Konfederacji Biznesu Litwy.

„Pierwsze wyobrażenie o tym, jak funkcjonuje państwo, najczęściej zdobywamy na poziomie lokalnym – w samorządach. To właśnie tam podejmowane i wdrażane są decyzje, które są najbliższe ludziom i najbardziej widoczne” – powiedział Audrius Klišonis, prezes LSA.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, INWESTYCJE I WSPÓŁPRACA Z WOJSKIEM

Wśród wyróżnionych znalazł się samorząd rejonu szyłokarczemskiego, który otrzymał statuetkę od Ministerstwa Środowiska za „zrównoważone wykorzystanie zasobów odnawialnych i zapewnienie jakości środowiska”. Ministerstwo Gospodarki i Innowacji nagrodiło rejon radziwiliski za „otwartość na inwestycje”, a Ministerstwo Kultury uhonorowało samorząd rejonu kupiszceckiego jako „promotora kultury”.

Miasto Wisaginia zostało docenione przez Ministerstwo Finansów „za przyciąganie inwestycji i wkład w rozwój regionu”, natomiast rejon solecznicki otrzymał nagrodę od Ministerstwa Ochrony Kraju „za ścisłą współpracę z żołnierzami Litwy i sojuszników”.



Prezydent Gitanas Nausėda podczas uroczystości wręczenia nagród Złote Krywuły. Fot. Andrius Ufartas, ELTA

BEZPIECZEŃSTWO, ENERGIA I ZIELONA TRANSFORMACJA

W kategorii „za wzmocnienie bezpieczeństwa cywilnego” statuetkę zdobył rejon janowski. Ten sam samorząd został także nagrodzony przez przedstawicielstwo Komisji Europejskiej na Litwie „za przywództwo we wdrażaniu zielonej transformacji”.

Ministerstwo Energetyki przyznało nagrodę samorządowi rejonu pojeskiego za „najpotężniejszy park wiatrowy zbudowany na Litwie”, a Ministerstwo Opieki Socjalnej i Pracy wyróżniło rejon rakiszcecki „za inicjatywę i determinację w zapewnianiu dostępności usług socjalnych”.

TRANSPORT, SPORT I ZDROWIE

Samorząd rejonu wileńskiego otrzymał statuetkę od Ministerstwa Komunikacji za „tworzenie bezpiecznej dla społeczeństwa infrastruktury transportowej”. Z kolei Birsztany zostały nagrodzone przez Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu „za rozwiniętą infrastrukturę dostosowaną do aktywności fizycznej i sportu”.

Ministerstwo Ochrony Zdrowia przyznało nagrodę samorządowi rejonu pokrojskiego za „innowacyjne rozwiązania w zakresie zarządzania zdrowiem w regionach”.

SPOŁECZNOŚĆ, ROLNICTWO, DIASPORA I WYRÓŻNIENIA OD PARTNERÓW

Ministerstwo Sprawiedliwości nagrodiło Olitę „za inicjatywy na rzecz tworzenia bezpieczniejszej społeczności i znaczący wkład w resocjalizację”, natomiast rejon łódzieski otrzymał nagrodę od resortu rolnictwa „za wykorzystanie lokalnych produktów spożywczych i surowców wyprodukowanych zgodnie z systemami jakości”.

Szawle zostały wyróżnione przez MSZ „za wzmacnianie kontaktów z diasporą i zachęcanie rodaków do powrotu”.

Konfederacja Przemysłowców Litwy przyznała nagrodę dla Kowna „za strategiczny krok w tworzeniu ekosystemu przemysłowego o wysokiej wartości dodanej”. Z kolei Konfederacja Biznesu Litwy uhonorowała rejon kowieński „za przyciągnięcie inwestycji i rozwój biznesu”.

Podczas uroczystości ogłoszono także laureatów tytułu Rycerza Złotej Krywuły na rok 2025. Nagrodę otrzymali: Mindaugas Sinkevičius – prezes LSA w latach 2019-2023, Vincas Jusys – starosta Labanorów oraz Donatas Krikštaponis – wieloletni radny rejonu oniksztųńskiego.

Opr. J.B. na podst. inf. LSA, BNS

Co dziesiąte auto z fałszywym przebiegiem. Kierowcy tracą miliony euro

Na rynku wtórnym dominują pojazdy z manipulowanymi licznikami. Eksperci ostrzegają, że pozorna oszczędność może kosztować znacznie więcej.

PULAPKI TANICH AUT

Fałszowanie przebiegu to powszechny problem na rynku samochodów używanych w Europie Wschodniej, w tym na Litwie. Jak wynika z badania firmy carVertical, proceder ten dotyczy głównie pojazdów z niższej półki cenowej, jednak nie omija również aut droższych.

Z danych wynika, że wśród samochodów o wartości do 5 tys. euro aż 10,3 proc. miało zmanipulowany licznik kilometrów. W przedziale cenowym 5-10 tys. euro odsetek takich pojazdów wynosił 9,9 proc., a dla aut w cenie 10-15 tys. euro — 7,3 proc.

„Kupujący zawsze preferują samochody z mniejszym przebiegiem. Niestety, nie sprawdzając, czy przebieg jest prawdziwy, kierowcy ryzykują oszustwo i znaczne przepłacenie. Później mogą ujawnić się różne wady nowego zakupu, ponieważ stan samochodu będzie gorszy z powodu dużego przebiegu” — powiedział Matas Buzelis, ekspert rynku motoryzacyjnego z carVertical.

DLACZEGO FAŁSZUJE SIĘ PRZEBIEG?

Głównym powodem manipulacji liczników jest chęć podniesienia wartości pojazdu i szybkiej sprzedaży. Oszuści dobrze wiedzą, że osoby poszukujące tanich samochodów często rezygnują z dokładnej weryfikacji historii pojazdu, co ułatwia im proceder.

W krajach o wrażliwym rynku cenowym, takich jak Litwa, fałszowanie przebiegu staje się coraz powszechniejsze. Problem dotyczy nie tylko samochodów sprowadzanych z zagranicy, ale również tych sprzedawanych lokalnie.

DROŻSZE AUTA: MNIEJSZA SKALA, ALE WIĘKSZE STRATY

Chociaż w przypadku aut o wyższej wartości skala fałszerstw jest

niższa, to straty ponoszone przez kupujących są znacznie większe. Dla pojazdów o wartości 30-35 tys. euro fałszywy przebieg miało 3,3 proc. aut. W przedziałach 35-40 tys. euro i 40-45 tys. euro odsetki wynosiły odpowiednio 2,9 proc. i 2,7 proc. Dla samochodów kosztujących 45-50 tys. euro odsetek ten wyniósł 3 proc.

„Część oszustów celuje w segment droższych samochodów, ponieważ w ten sposób mogą po prostu więcej zarobić. Im droższy samochód, tym więcej kupujący przepłaca za samochód. Czasami kwota ta może sięgać nawet kilkudziesięciu tysięcy euro” — wyjaśnia Matas Buzelis.

FAŁSZYWY LICZNIK — JAK SIĘ NIE NABRAĆ?

Eksperci wskazują, że skuteczną metodą ochrony przed oszustwem jest sprawdzenie historii pojazdu. Dzięki raportowi można ustalić, czy licznik został cofnięty, a także kiedy i o ile.

Szczególną czujność należy zachować wobec samochodów oferowanych w podejrzanie niskich cenach. To właśnie one najczęściej mają zmanipulowany przebieg.

Sprzedawcy często wywierają presję na kupujących, twierdząc, że zainteresowanie pojazdem jest duże i decyzję trzeba podjąć natychmiast.

„O rzeczywistym przebiegu samochodu może świadczyć również stan wnętrza. Zużyta kierownica, pedały, dźwignia zmiany biegów i tapicerka siedzeń mogą oznaczać, że samochód ma znacznie większy przebieg niż deklaruje sprzedawca. Jeśli przebieg samochodu jest niewielki, a stan wnętrza zły, oznacza to, że przebieg może być nieprawdziwy” — mówi Buzelis.

Kupno samochodu z fałszywym przebiegiem oznacza nie tylko przepłacenie przy zakupie, ale również przyszłe koszty serwisowe i techniczne, które mogą sięgać tysięcy euro. W dłuższej perspektywie zakup pozornie tańszego pojazdu może okazać się finansowo nieopłacalny.

Eksperci radzą, by przed zakupem zawsze inwestować w sprawdzenie historii pojazdu oraz przeprowadzenie przeglądu technicznego w niezależnym warsztacie. Koszty takich działań są niewielkie w porównaniu do strat wynikających z zakupu pojazdu z cofniętym licznikiem. ■

Opr. J.B. na podst. inf. carVertical



Samochody z cofniętym licznikiem kuszą ceną, ale niosą ryzyko kosztownych napraw i strat finansowych Fot. Jolanta Balkiewicz



Wracając dzisiaj z pracy do domu widzę, jak mój piesek macha zamazyście ogonkiem, podskakuje, cieszy się i prosi o głaskanie. Pewnie właśnie tego jesiennego dnia marzą mu się pieszczoty...

Kontynuując miesiąc dobroci dla zwierząt, zapytam, czy Waszym zadaniem:



Zwierzęta mają marzenia?

Jak myślicie? A o czym mogą marzyć Wasze zwierzaki? Popatrzcie na nich uważnie, może się domyślicie...? Jeżeli „tak”, to napiszcie do nas i podzielcie się swoimi spostrzeżeniami z naszymi czytelnikami, jeżeli „nie”, to również napiszcie, bo takie zdania są równie ważne.

Św. Franciszek – patronem zwierząt

Święty Franciszek z Asyżu głosił, że wszyscy mieszkańcy ziemi są braćmi, bez względu na poglądy, charakter, narodowość, wygląd, sposób życia... Sam wyrzekł się dominacji nad innym człowiekiem i przyrodą. W stosunku do zwierząt wyznawał ideę braterstwa. Był wielkim miłośnikiem wszystkich stworzeń żyjących na ziemi.

W roku **1931**, na Konwencji Ekologicznej we Florencji, dzień 4 października — **święto Franciszka** — ustanowiono jako Światowy Dzień Zwierząt.



Prawie każdy zwierzak lubi od czasu do czasu poganiać się z kolegami.

A w co jeszcze bawią się zwierzaki?

Młode jelonki chętnie podskakują i brykają. Wiedzą, co robią. Z każdym skokiem ich nogi stają się coraz mocniejsze! To się przyda, kiedy młode jelonki będą uciekały przed drapieżnikami.



Lwiątko są drapieżnikami, nic więc dziwnego, że ich zabawa zawiera elementy walki. Małe lewki chętnie brykają z braćmi i siostrami. Przyczajają się na przykład i znienacka skaczą na braciszka! Oczywiście, nie po to, żeby zrobić mu krzywdę. Starszy brat świetnie wie, że maluch w ten sposób tylko ćwiczy (choć jeszcze o tym nie wie) sposoby atakowania ofiary. Podobną zabawę można zaobserwować u niektórych kotów domowych. Nic dziwnego, przecież lew to też kocur, tylko jakby, hm, większy. I niebezpieczny!

CYTRYNY I POMARAŃCZE — co o nich wiemy

U schyłku **XVI wieku** na polskim królewskim dworze spożywano **200 cytryn** miesięcznie — przede wszystkim w formie przypraw do potraw. Znacznie mniej było pomarańczy, a mianowicie po parę sztuk podawanych „wyłącznie na stół króla i to przy specjalnych uroczystych okazjach” — tak można przeczytać w starych pamiętnikach.

W 1652 roku szerokim echem odbiła się po Rzeczypospolitej zbytkowna uczta ślubna Feliksa Potockiego z córką Jerzego Lubomirskiego, Krystyną. Podano na niej gościom między innymi **500 sztuk pomarańczy, 3000 cytryn, 1000 cytronów,**



a do potraw zużyto 6 garnców soku.

W całej Polsce (a proszę wiedzieć, że obecna Wileńszczyzna należała wówczas do Polski) cytrusy sprzedawano **w XVI i XVII** w dwóch postaciach: na funty, w postaci usmażonych w cukrze skórek pomarańczowych i cytrynowych lub na sztuki. Pojedyncza cytryna kosztowała u

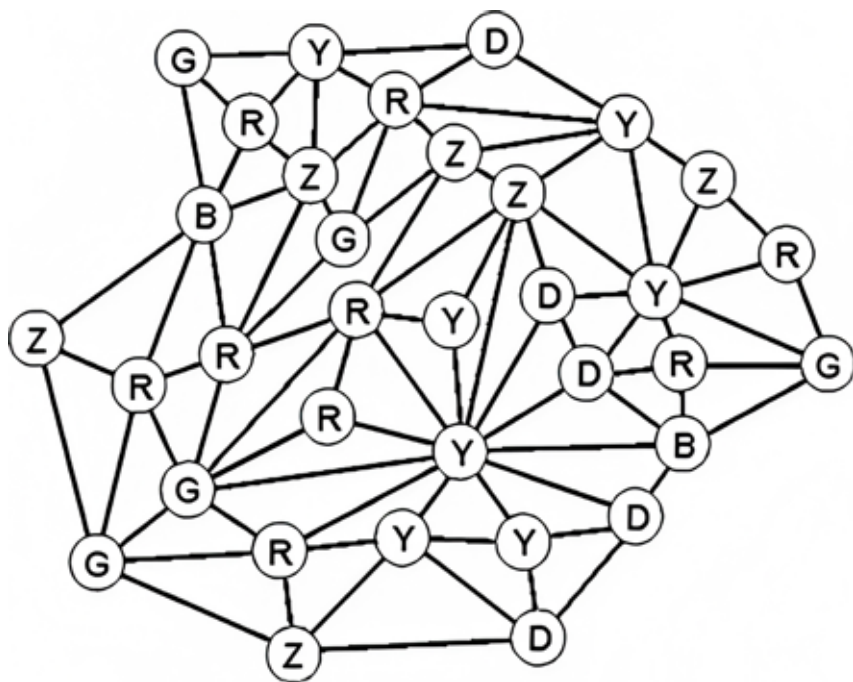
schyłku **XVI wieku 1 grosz** (to tyle, co kura), a pomarańcza trzy razy tyle. Mimo to nabywcy zawsze się znajdowali.

Cytryna robiła więc karierę w życiu, a słodka, pachnąca i elegancka pomarańcza wetowała to sobie w literaturze, gdzie występowała dość często w poezji miłosnej.

Na koniec nadmienić warto, że w owych zamierzonych czasach cytrysy były mile widzianymi prezentami.

Labirynt z jesiennym przysmakiem

Pewnie już wiecie, o co chodzi, ale czy potraficie dotrzeć do nazwy?



SZARADA

Pierwsza —
(dwie sylaby)
choć nad
ogniem słabym,
gdy się w kotle
zgromadzi,
może ściany
rozsadzić.
Druga w gamie
jest ukryta
(lubi wyższy głos),
a gdy ją na wspak
przeczytać,
to oznacza los.

Całość chroni
od spiekoty
I od słoty.



**Dowcipnie, śmiesznie
i nie bez sensu!**

Jak się nazywa kobieta tańcząca w balecie?

— Prima ballerina!

A facet?

—Prima baleron!

Ekologiczny REBUS



-----> **ŚRODA**
16
LUTY


$$K = DB \quad AK = 0$$
~~A~~~~MR~~

Gruszki w occie według babcinego przepisu

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

W spiżarni nie może zabraknąć słoików z gruszkami w occie. To smak dzieciństwa, który przenosi wprost do kuchni mojej babci — pachnącej przyprawami, cukrowym syropem i ciepłem domowego ogniska.

Składniki na ok. 6-7 słoików po 0,5 l:

• 3 kg twardych, dojrzałych gruszek (najlepiej odmiany *Lukasówka* lub *Konferencja*) • 0,5 litra octu 10 proc. • 1 szklanka wody (250 ml) • 1 kg cukru • 6-8 goździków • (kawałek cynamonu — opcjonalnie, dla aromatu)

Wykonanie:

Gruszki dokładnie myjemy, obieramy ze skórki i przekrawamy na połówki, usuwając gniazda nasienne oraz twarde części przy ogonku. Jeśli owoce są duże, można je pokroić na ćwiartki, żeby lepiej mieściły się w słoikach. W dużym, szerokim garnku zagotowujemy wodę z cukrem, octem i przyprawami. Mieszymy, aż cukier całkowicie się rozpuści, a zalewa nabierze głębokiego, korzennego aromatu. Gdy zacznie wrzeć, zmniejszamy ogień i ostrożnie wkładamy gruszki. Gotujemy je na bardzo małym ogniu, aż staną się szkliste, ale nie rozgotowa-



Fot. Freepik

ne — zwykle trwa to około 10-15 minut, w zależności od twardości owoców. Gruszki powinny lekko się zeszkląć i nabrać pięknego złocistego koloru. W międzyczasie przygotowujemy czyste, wyparzone słoiki i suche zakrętki. Gorące gruszki układamy ciasno w słoikach, a następnie zalewamy wrzącą zalewą — tak, aby owoce były całkowicie przykryte. Słoiki natychmiast szczelnie zakręcamy i odwracamy do góry dnem. Ustawiamy je na miękkiej ściereczce lub ręczniku, po czym przykrywamy grubym kocem i zostawiamy do całkowitego wystudzenia. Dzięki temu słoiki same się „zassą”, więc nie wy-

magają pasteryzacji. Po wystudzeniu ustawiamy je na półkach w spiżarni. Gruszki najlepiej smakują po dwóch, trzech tygodniach, gdy przejdą aromatem przypraw i octu. Jeśli lubicie łagodniejszy smak, można dodać nieco mniej octu — na przykład 0,4 litra — uzupełniając różnicę wodą. Gruszki są słodko-kwaśne, pachnące goździkami i cynamonem, mają piękny bursztynowy kolor i idealnie komponują się z pieczonym indykiem, kaczka, schabem czy domowym pasztetem. Wystarczy otworzyć słoik w zimowy dzień, by w kuchni znów poczuć zapach lata w ogrodzie babci. ■

Buraczki tarte na zimę jak u babci

Nie ma nic przyjemniejszego zimą niż sięgnięcie po własne przetwory. Gdy za oknem zimno i szaro, otwieram słoik domowych buraczków, a kuchnia od razu nabiera ciepła i koloru. Przepis, który znajdziesz poniżej, jest prosty, sprawdzony i pozwala zachować intensywny kolor oraz lekko słodko-kwaśny smak.

Składniki:

• 3 kg buraków ćwikłowych • 1 łyżka soli kamiennej • 2 łyżki cukru • 100 ml octu 10 proc.

Wykonanie:

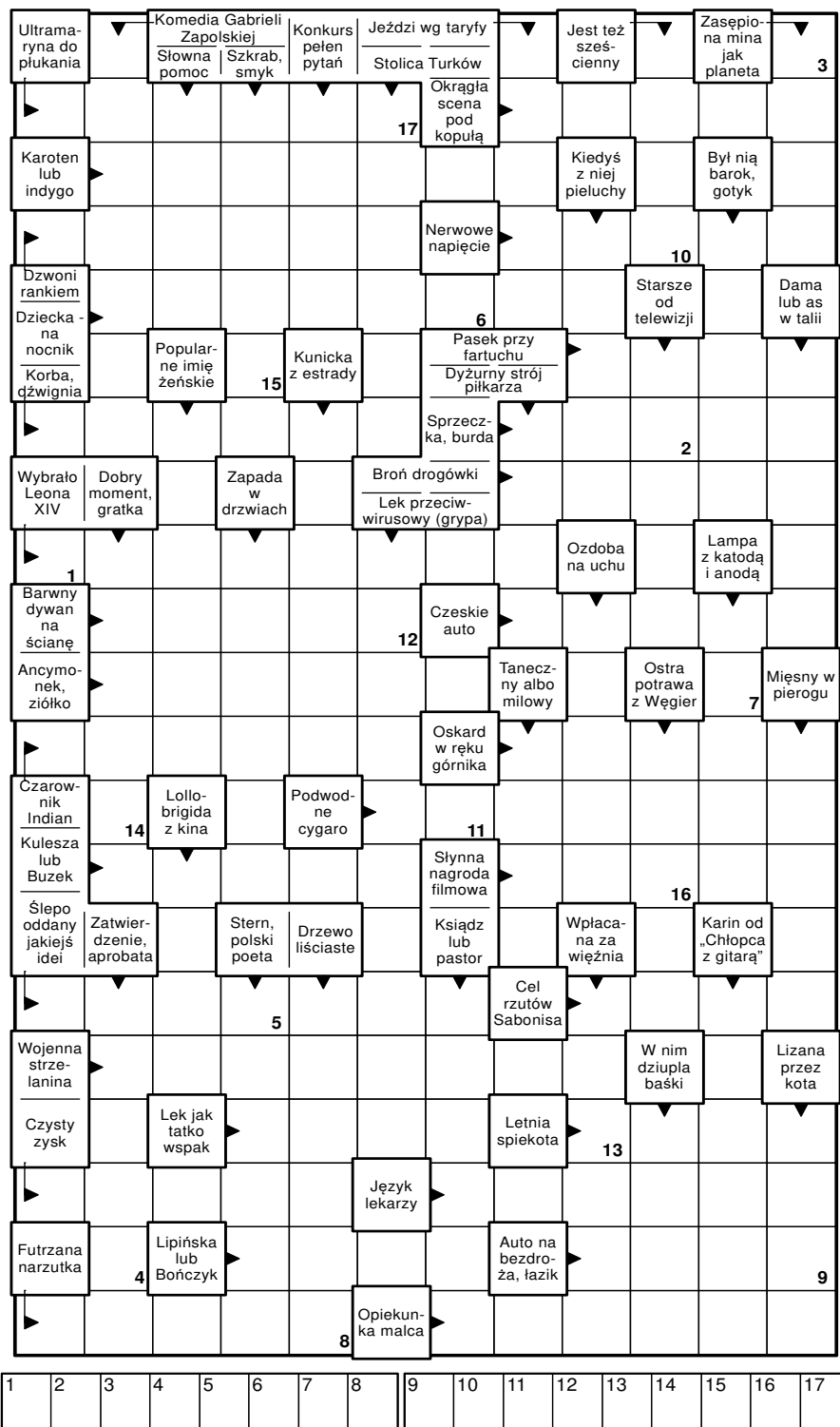
Z buraków odkroić liście, nie obierać ich, tylko umyć dokładnie. Włożyć umyte buraki do garnka i zalać zimną wodą — tak, aby je

przykryła. Zagotować, zmniejszyć grzanie do minimum i wolno gotować, ok. 1,5 godziny, aż będą miękkie. Ugotowane buraki odcedzić i zalać zimną wodą, obrąć je z łupin jeszcze ciepłe (wtedy skórka scho-



Fot. autorka

dzi sama), a następnie zetrzeć na tarce o drobnych otworach. Buraki można zetrzeć w malakserze lub w maszynce do warzyw. Do startych buraków dodać resztę składników: sól, ocet i cukier, dobrze wymieszać. Słoiki dokładnie umyć i wyparzyć razem z nakrętkami. Gotowe tarte buraczki nakładać do słoików, lekko upychać, aby pozbyć się nadmiaru powietrza i zakręcić mocno. Pasteryzować małe słoiki 35 minut, duże dłużej — 45. Buraczki tak zrobione są gotowe, wystarczy tylko je obsmażyć na maselku i podać do obiadu. Przygotowane w słoikach świetnie sprawdzają się wtedy, gdy zimą brakuje świeżych warzyw — wystarczy sięgnąć po gotowy słoiczek i w kilka minut mamy zdrowy dodatek do obiadu. ■



Ojciec rzuca okiem w ich stronę i zdecydowanie mało zachwycony delikwentem odpowiada z ironią:
– To całe szczęście, bo z Jacka już tylko tyle zostało ...

Muzeum Adama Mickiewicza zaprasza do udziału w konkursie poetyckim

Z okazji 170. rocznicy śmierci Adama Mickiewicza i Tomasza Zana zapraszamy do udziału w Konkursie Poetyckim „Czym jest me życie? Ach, jedną chwilką!”.

W 1817 r. na Uniwersytecie Wileńskim powstało tajne stowarzyszenie studenckie — Towarzystwo Filomatów — jako organizacja samokształcenia i doskonalenia moralnego. Wśród jego założycieli znaleźli się bliscy przyjaciele — Adam Mickiewicz i Tomasz Zan.

Konkurs jest skierowany do każdego, kto w poezji odnajduje radość życia!

Warunki konkursu: przyjmujemy prace pisane w jęz. litewskim, polskim; objętość pracy do jednej strony wydruku komputerowego; gatunek poetycki oraz temat pracy — dowolne.

Uczestnik konkursu (lub jego przedstawiciel — osoba pełnoletnia, gdy uczestnik jest osobą niepełnoletnią) wyraża zgodę na publikowanie utworów i zdjęć uczestnika w przestrzeni publicznej.



Prace przyjmowane są do 19 listopada 2025 r. Prace prosimy przysyłać na adres: amm@muzejus.vu.lt

Uczestników prosimy o podanie następującej informacji: imię, nazwisko, wiek, numer telefonu, e-mail.

Wyniki konkursu będą ogłoszone **17 grudnia 2025 r. o godz. 17:00** w dawnej Kawiarni Małej auli Uni-

wersytetu Wileńskiego (ul. Uniwersytetu 3, Wilno). Zwycięzcom zostaną wręczone dyplomy oraz upominki.

Informacje dodatkowe:

amm@muzejus.vu.lt

Organizatorzy: Muzeum Adama Mickiewicza (Muzeum Uniwersytetu Wileńskiego), Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego ■

Redakcję „Kuriera Wileńskiego” odwiedziła Fundacja dla Rodaka

W piątek 17 października redakcję „Kuriera Wileńskiego” odwiedziła wycieczka przyjaciół z Polski, działacze i partnerzy Fundacji dla Rodaka. Otrzymali kalendarze KW upamiętniające 70-lecie „Wili”.

Uczestnicy wycieczki krótko przypomnieli sobie historię naszej redakcji, zmagani o wolność słowa i prasy na przestrzeni lat oraz w jaki sposób nasza praca pomagała zasypywać okopy w relacjach polsko-litewskich.

— Bardzo miła grupa, niektórzy byli w redakcji już nie pierwszy raz. Goście otrzymali gazety, kalendarze „Kuriera Wileńskiego”, na którym głównym bohaterem jest zespół „Wilia”, w ich 70-lecie. Każdy mógł wybrać, jaki numer chce zabrać sobie na pamiątkę i do lektury — po wycieczce podsumowuje Andrzej Podworski, dyrektor komercyjny

„Kuriera Wileńskiego”, specjalista ds. kolportażu i promocji.

— Goście zostawili nam upominki i przekazali poczęstunek, za co bardzo dziękujemy — dodaje.

Dziękujemy Fundacji dla Rodaka i partnerom za życzliwą obecność i życzymy udanej reszty wycieczki! ■

Redakcja



■ Goście zostawili ciepłe wspomnienia Fot. Andrzej Podworski

Po spotkaniu USA-Ukraina pomysł na kolejny szczyt w Budapeszcie

Podczas piątego spotkania prezydentów USA i Ukrainy zapowiedziano szczyt w Budapeszcie. Zełenski nie wyklucza udziału, ale krytykuje wybór miejsca. Litwa stanowczo sprzeciwia się goszczeniu Putina w Europie.

PIĄTE SPOTKANIE LIDERÓW W CIENIU WOJNY

Spotkanie prezydenta USA Donalda Trumpa z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełenskim 17 października w Białym Domu miało charakter roboczy i koncentrowało się głównie na kwestiach bezpieczeństwa oraz perspektywach zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej. Wszelkie szczegóły na temat spotkania zaczęły się pojawiać w mediach z zaufanych źródeł. Trump miał po rozmowie z Putinem naciskać na Zełenskiego, by ten przyjął rosyjskie warunki pokoju.

Rosyjskie warunki znacznie zelżały w porównaniu do tych, które były przedstawiane po spotkaniu na Alasce. Eksperci wskazują, że wpływ na to może mieć pogarszające się położenie gospodarcze Rosji — a w szczególności jej zdolność przetwórstwa ropy, którą limitują ukraińskie ataki na rafinerie. Te ataki mogłyby stać się jeszcze dla Rosjan bolesniejsze dzięki amerykańskim Tomahawkom, jednak wszystko wskazuje na to, że Putinowi udało się przekonać Trumpa, by ten Ukrainie rakiet nie przekazywał.

Była to już trzecia wizyta Zełenskiego w Waszyngtonie w trakcie drugiej kadencji Trumpa i piąte spotkanie obu przywódców.

Jednym z kluczowych tematów były pociski manewrujące Tomahawk, o których zakup stara się Ukraina.

„To potężna, ale bardzo niebezpieczna broń. Może to oznaczać wielką eskalację” — mówił Donald Trump. Dodał, że jego celem jest zakończenie wojny „bez Tomahawków”, przekonując, iż Putin „chce pokoju”.

Wołodymyr Zełenski podkreślił jednak, że temat nie został całkowicie zamknięty.

„Tak, rozmawialiśmy o Tomahawkach — mówię wam całkowicie otwarcie — chcielibyśmy je otrzymać. I prezydent Trump zaznaczył, że musimy rozumieć, iż »nam też są one potrzebne«. To jest obecne stanowisko strony amerykańskiej. Ale nikt nie wykreślił tego tematu z rozmów. Musimy nad tym popracować” — powiedział Zełenski.

APEL O „ZATRZYMANIE SIĘ I OGŁOSZENIE ZWYCIĘSTWA”

W czasie rozmów Donald Trump relacjonował Wołodymyrowi Zełenskiemu swoje kontakty z Władimirem Putinem oraz przygotowania do planowanego spotkania z rosyjskim prezydentem w Budapeszcie. Stwierdził, że obaj przywódcy „powinni zatrzymać się tam, gdzie są, i ogłosić zwycięstwo”, apelując o natychmiastowe zawarcie porozumienia pokojowego.

„Prezydent Trump ma rację — powinniśmy zatrzymać się tam, gdzie jesteśmy, a potem rozmawiać (...), ale tu chodzi o Putina, bo to nie my zaczęliśmy tę wojnę” — podkreślił Zełenski.

Trump zasignalizował, że przygotowuje się do kolejnego spotkania z Putinem — tym razem w Budapesz-

cie. Według amerykańskiego prezydenta spotkanie będzie miało charakter dwustronny, choć Zełenski ma być „w kontakcie”.

Prezydent Ukrainy oświadczył, że jest gotów udać się do Budapesztu w związku z planowanym spotkaniem Donalda Trumpa i Władimira Putina, jednak uznał, że Węgry nie są odpowiednim miejscem do rozmów o pokoju.

LITEWSKA KRYTYKA PLANOWANEGO SPOTKANIA

Minister spraw zagranicznych Litwy Kęstutis Budrys ostro skrytykował pomysł goszczenia rosyjskiego przywódcy w jakiejkolwiek europejskiej stolicy.

„Jedynym miejscem dla Putina w Europie jest Haga, przed trybunałem, a nie żadna z naszych stolic” — oświadczył litewski minister w Luksemburgu, gdzie uczestniczył w spotkaniu szefów dyplomacji państw UE.

Budrys podkreślił, że ewentualne rozmowy z Putinem legitymizują jego działania i osłabiają wspólny europejski front wobec agresji na Ukrainę. ■

Opr. J. B. na podst. PAP,
BNS, mat. pras.



■ Rys. Władysław Mickiewicz

TVP
WILNO

6.45 Studio Wilno
7.05 Filmy anim.
7.30 Piękno, zgłoś się!
7.55 Ziołowa apteka
8.05 ZdroWY Plan
8.20 Zakochaj się w Polsce
8.45 Klub u redaktorów
9.35 „Sensacje XX wieku”
10.25 Gra słów
10.50 Słownik polsko@polski
11.15 Małe wielkie pytania
11.50 Rola życia
12.10 S. „War-to kochać”
13.00 Info Wilno
13.05 Kulturalnie mówiąc
13.30 Panorama litewska
13.35 Anna Dymna – spotkajmy się
14.05 Muzyka w sieci
14.20 „Niewidoma Matka niewidomych” film dok.
15.10 Niezwykłe historie Białoczerwonych
15.25 Raport naukowy
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Małe wielkie pytania
17.45 S. „Blondynka”
18.30 Pielgrzymi Nadziei
18.45 Strona po stronie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Niezwykłe miejsca
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Jesteśmy stąd
21.05 S. „Krucjata”
21.50 Rola życia
22.15 Zakochaj się w Polsce
22.40 Kulturalnie mówiąc
23.05 Na sygnale
23.25 Info Wilno
00.40 Studio Wilno

00.00 Sensacje XX wieku
00.50 Pielgrzymi Nadziei

LRT | TV

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, 14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Nierozstrzygnięte spory historyczne”
22.30 S. „Król i zdobycie 23.20 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.15 Euromaxx



6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważne sprawy”
10.00 S. „Potrzebuję miłości”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”

16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Detektywi muzyczni
21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Mortal Kom-bat” film fab.
00.45 S. „Alarm: Jednostka osób zaginionych”

LRT | PLUS

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 S. „Śladami zabójców”
8.30 S. „Poświęcić wszystko”
9.30 S. „Królowa gry”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Detektyw prowincjonalny”
12.30 Wszystko jest mierzone
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Najlepszy
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Życie w biznesie
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Królowa gry”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Detektyw prowincjonalny”



6.00 „La Maitas. Italia”
7.00 S. dok. „Historie, które zmieniły Litwę”
8.30 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądzach”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Napisa-

ła: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Miasto lub wieś”
21.00 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądzach” komedia
21.30 TV3 wiadomości
22.30 „Pierwszy śnieg” dramat
00.55 „La Brea 2” dramat



6.10 „Zasady mojej kuchni”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 „Pod pokładem”
15.50 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
21.00 „Hanna” thriller
23.15 „Kapitan Philips” thriller

lrytas.tv

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 S. „Śladami zabójców”
8.30 S. „Poświęcić wszystko”
9.30 S. „Królowa gry”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Detektyw prowincjonalny”
12.30 Wszystko jest mierzone
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Najlepszy
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Życie w biznesie

18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Królowa gry”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Detektyw prowincjonalny”



5.10 S. „Strażnik Teksasu”
7.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Egazy dognas”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Pod pokładem. Sardynia”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Strażnik Teksasu”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokładem. Sardynia”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Arkansas” thriller
22.40 „Yellowstone”
23.40 S. „Dron”



6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molfara”
10.00 S. „Specjalista”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”

18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Morderstwa w Midsomer”
22.50 „Straż Pożarna Chicago”
23.45 S. „Kassandra”



06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.15 S. „Akacyjowa 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Kościół z bliska”
09.00 Serwis Info
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Rajską wyspą Borneo” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.05 „Klan”
19.50 Koncert
20.30 „Program informacyjny 19.30”
21.00 Koncert
00.00 „Zmowa pierwszych żon” komedia



07.05 „Afish kulturny ekstra”
07.15 „Muzyczne poranki”
08.00 „Tamte lata, tamte dni”
08.40 „Podróże z historią”

09.20 „Moje sekrety. Jadwiga Barańska”
10.00 S. „Prze-prowadzki”
11.05 „Niespotkanie spokojny człowiek” film TVP
12.15 „Wieczór u Abdona” film obycz.
13.10 „Gintrowski” film dok.
14.10 „Duch opery” film dok.
16.00 „Dama Kame-liowa” melodramat
18.00 S. „Prze-prowadzki”
19.10 „Misja Osaka”
19.50 „XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopin”
00.05 „Avanti” film fab.



07.15 „Panorama”
07.35 „Anna Dymna spotkajmy się”
08.00 „Rączka gotuje”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.40 „Nad Niemnem. Za wschodnią granicą”
13.00 „Serwis Info”
13.10 S. „Ranczo”
14.50 „Polacy Światu”
15.00 „Kod bezpieczeństwa”
15.30 „Moda na język polski”
16.00 Serwis Info
16.10 „Historia kuchni polskiej”
17.00 S. „Pan Mama”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Polacy Światu”
19.30 „Wschód”
19.50 Koncert
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 Koncert
23.55 „Muzeum Polskiej Piosenki”
00.10 „Panorama”



08.25 „Był taki dzień”
08.29 S. dok. „Od-należć Zaginione”
08.50 „Flesz historii”
09.05 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 „Tomek na granicach... Rze-czypospolitej”
10.15 „Klerycy w komunistycznej armii” film dok.
11.05 S. dok. „En-cyklopedia II wojny światowej”
11.25 „Świad-kowie czasu”
11.35 S. dok. „Wszyst-kie kolory świata”
12.30 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
12.45 S. dok. „Wo-jownicy czasu”
13.15 S. „Zie-mia obiecana”
14.05 „Piosenką przez historię”
14.10 „Nasz Profesor Papieżem” film dok.
15.00 „Kuchnia Jagiellonów”
15.30 „Obłoki śmierci” dramat
16.30 „Prasa donosi”
16.35 S. „Koro-na królów”
17.05 S. dok. „Ga-leria Widmo”
17.10 S. dok. „Sen-sacje XX wieku”
18.00 „Kurier-ka” film dok.
18.50 S. dok. „Portre-ty wojenne. Kobiety”
19.20 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
19.30 „Był taki dzień”
19.34 „Było, nie minęło”
19.55 S. „Wojenne dziewczyny”
20.40 „Koło historii”
21.05 „Piłsudski Bronisław: zesta-niec, etnograf, bohater” film dok.
21.55 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
22.00 S. dok. „Hi-storia w posta-ciach zapisana”
23.50 S. dok. „Ga-leria Widmo”
00.00 „Żywo-t sarmacki”



00:35 Edek idol na dziś
01:00 Słowo życia
01:05 Świat w obrazach
01:10 Informacje dnia
01:30 Moja parafia
01:55 Poczet Wiel-kich Polaków
02:00 Anioł Pański
02:05 Ma się rozumieć
02:15 Rozmowy niedokończone
03:25 Święty na każdy dzień
03:30 Poznaje-my Polskę
03:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
04:00 Informacje dnia
04:20 Różaniec
04:50 Myśląc Ojczyzna
05:00 Apel Ja-snogórski
05:20 Informacje dnia
05:40 Polski Punkt Widzenia
06:00 „Jan Paweł II Brat naszego Boga” Koncert z Kościoła pw. Św. Brata Al-berta w Krakowie
07:50 Sean – Światło w ciemności świeci
08:55 Poczet Wiel-kich Polaków
09:00 Informacje dnia
09:15 Polski Punkt Widzenia
09:35 Świat wi-dziany sercem
10:00 Papież Po-lak do Rodaków
10:30 Słowo życia
10:35 Święty na każdy dzień
10:40 Bogumiła czyli opowieść o Warszawskiej Syrenie
11:00 Informacje dnia
11:15 Jak my to widzimy z dale-ka widać lepiej
11:45 Zew natury
12:00 Mocni w Wierze
12:35 Słowo życia
12:40 Ma się rozumieć
12:50 Święty na każdy dzień
13:00 Anioł Pański
13:03 Informacje dnia
13:20 Cmentarz przy Lipowej
14:00 Bogu się podobać
14:30 Msza świę-ta z Jasnej Góry
15:20 Muzycz-ne chwile
15:30 Pierwszy zmysł
16:00 Ze Swoj-czan do wolności
16:50 Ma się rozumieć
17:00 Informacje dnia
17:10 Jestem mamą
17:25 Przyroda w Obiektywie
17:40 Zdrowie z Bożej Apteki
18:00 Wierzę w Boga
18:30 Rajd Katyński
18:55 Poczet Wiel-kich Polaków
19:00 Anioł Pański
19:05 Informacje dnia
19:15 Rozmowy niedokończone
20:25 Święty na każdy dzień
20:30 Każdy ma-luch to potrafi
20:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21:00 Informacje dnia
21:20 Różaniec
21:50 Myśląc Ojczyzna
22:00 Apel Ja-snogórski
22:20 Informacje dnia
22:40 Polski Punkt Widzenia
23:00 To nic takiego
7.00 Fani czte-rech kółek
9.00 Łowcy klasyków
10.00 Łowcy staroci
12.00 Łowcy klasyków
14.00 Naprawa gospodarstwa
17.00 Nagi instynkt przetrwania
17.30 Łowcy staroci
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
23.00 Piekielny kanion
00.00 Nagi instynkt przetrwania



7.05 Zwierzaki Czytali
7.15 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
7.30 Mamaland
7.55 W kotle historii
8.20 Dzika Polska
8.45 Hashtagi tygodnia
9.25 Notacje
9.35 Sensacje XX wieku
10.25 Gra słów. Krzyżówka
10.50 Słownik polsko@polski
11.15 Zwierzaki Czytali
11.30 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
11.50 Rola życia
12.10 S. „M jak miłość”
13.00 Info Wilno
13.05 Weterynarze z sercem
13.30 Szansa na sukces
14.25 „Nazywam się Beljung. Mikołaj Beljung” film dok.
15.15 Notacje
15.25 Jak to działa
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Zwierzaki Czytali
17.30 Alchemik
17.45 S. „Czterdziestolatek”
18.30 Małe wielkie pytania
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Polacy Świata
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Dom pod Dwoma Orłami”
21.50 Rola życia
22.15 Dzika Polska
22.40 Weterynarze z sercem
23.05 S. „Na sygnale”
23.30 Info Wilno
23.45 Studio Wilno
00.05 Sensacje XX wieku

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Co dalej?
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Litwa mówi”
22.30 S. „Osoba odpowiadająca”
23.20 S. „Król i zdobywca”
00.15 Euromaxx



6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważne sprawy”
10.00 S. „Potrzebuję miłości”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 „KK2”
20.00 Szeszkiina 20

21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Detektyw Marlowe” thriller
00.45 S. „Alarm: Jednostka osób zaginionych”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Nierozstrzygnięte spory historyczne
7.00 (Nie)emigranci
8.00 Pahonia
8.30 Drogi
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Historie ścienne”
12.00 „Podróż Attentborough” film dok.
12.55 Koncert
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Kuchnia Beaty
16.00 Sezon zdrowia
16.30 1000 cudów świata
17.30 Litwin w sercu
18.30 S. „Dom Marzeń”
19.15 Liga Mistrzów FIBA.
21.30 Koncert poświęcony 90. rocznicy Virgilijusa Noreiki
22.50 Wizjonerzy
23.00 Historie ścienne
23.30 Oto kino
00.00 S. „Obietnica”



6.00 „Zagroda marzeń”
7.00 „Miasto czy wieś”
8.30 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądzach”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Napisała: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
19.30 „Dobry wieczór”
21.00 „Szczęście

tkwi w (nie)pieniądzach” komedia
21.30 TV3 wiadomości
22.30 „Miasto śmierci” thriller
00.50 „La Brea 2” dramat



6.10 „Moja kuchnia najlepsza”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.25 S. „Mentalista”
11.20 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
22.45 „Szósty dzień” film fab.
23.30 „Hanna” thriller

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 S. „Śladami zabójców”
8.30 S. „Poświęcić wszystko”
9.30 S. „Królowa gry”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Detektyw prowincjonalny”
12.30 Anatomia mieszkania
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Czyste miasta
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Sprawa gustu
18.00 Reporter
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Królowa gry”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Detektyw prowincjonalny”



5.50 S. „Strażnik Teksasu”
7.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Pod pokładem. Sardynia”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Strażnik Teksasu”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokładem. Sardynia”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
20.30 Mistrzostwa Europy „JL” – „Lietkabelis”
22.30 S. „Yellowstone”
23.30 S. „Dron”



6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molfara”
10.00 S. „Specjalista”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Morderstwa w Midsomer”
22.50 S. „Straż Pożarna Chicago”
23.45 S. „Morderstwa w Midsomer”



06.30 S. „Wichro-
we wzgórze”
07.15 S. „Akacyjowa 38”
08.00 „Transmisja
Mszy Świętej z Sank-
tuarium Matki Bożej
na Jasnej Górze”
08.30 „Rodzina
(nie od) święta”
09.00 Serwis Info
09.20 „Okrasa
łame przepisy”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Ko-
misarz Alex”
11.55 S. „Ojciec
Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Rok w
ogrodzie Extra”
13.50 „Królestwo
mrówek” film dok.
15.00 S. „Wichro-
we wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów.
Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to
melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Aka-
cyjowa 38”
20.30 „Program
informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-
raz wracam”
22.10 S. „Tak to się
robi w Marsylii”
23.10 „Sekielski
wieczorową porą”
00.15 „Ikar. Le-
genda Mietka
Kosza” film fab.



07.55 „Tamte
lata, tamte dni”
08.35 „Podró-
że z historią”
09.20 „W poszukiwa-
niu dobrego filmu”
10.00 S. „Prze-
prowadzki”
11.10 „Dama Kame-
liowa” melodramat
13.10 „Urszula

Dudziak: Życie jest
piękne” film dok.

14.05 „Mały Spi-
rou” film fab.
15.40 „Papu-
sza” dramat
18.05 S. „Prze-
prowadzki”
19.10 „Którę-
dy po sztukę”
19.30 Informa-
cje kulturalne
19.50 „Reżyserzy”
20.45 „Niepojęte Plo-
tyn. Skąd to wszystko
wymanowało?”
21.00 „Filip” film fab.
23.15 S. „Profesor T”
00.20 „Niedziela z...”



07.15 „Panorama”
07.35 „Prywatne
życie zwierząt”
08.00 „Okrasa
łame przepisy”
08.30 „Pytanie
na śniadanie”
12.40 „Wschód”
13.00 Serwis Info
13.10 „Ranczo
Wilkowyje”
komedia
14.50 „Słowo daję!”
15.00 „Liban. Wybuch
gniewu” film dok.
16.00 „Serwis Info”
16.10 „Polskie Parki
Narodowe” film dok.
16.40 „Turystycz-
na Jazda”
17.00 S. „Za-
raz wracam”
17.30 S. „Bar-
wy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów.
Krzyżówka”
18.50 „Te-
leexpress Extra”
19.15 „Gwiazdor-
ska kuchnia Ani”
19.45 Panorama
20.10 „Kieru-
nek Zachód”
20.30 „Program
informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „O mnie
się nie martw”
23.15 „Studio
w kontakcie”
00.10 „Panorama”



08.15 „Był taki dzień”
08.17 „Ex Libris”
08.35 „Było, nie minęło”
09.00 „Szlakiem
Lubelskich Sztetli”
09.05 S. „Wojen-
ne dziewczyny”
09.50 „Tomek na
granicach... Rze-
czypospolitej”
10.15 „Kurier-
ka” film dok.
11.10 S. dok. „En-
cyklopedia II woj-
ny światowej”
11.30 S. dok. „Wszyst-
kie kolory świata”
12.20 „Galicja.
Miasta i ludzie”
12.45 „Szerokie tory”
13.10 S. „1920.
Wojna i miłość”
14.00 S. dok. „Wielcy
polscy wynalazcy w
II Rzeczypospolitej”
14.10 „Stań-
czyk” film dok.
15.10 „Kuchnia
Jagiellonów”
15.35 „Porzucone
kwiaty. Historia rodzi-
ny Ulmów” film dok.
16.30 S. „Koro-
na królów”
16.55 „Był taki dzień”
17.00 S. dok. „Sen-
sacje XX wieku”
17.45 S. dok. „Wielcy
polscy wynalazcy w
II Rzeczypospolitej”
18.00 „Peryskop
Gundlacha. Oczy
alianckich czoł-
gów” film dok.
18.35 „Koło historii”
19.00 „Fake czy
historia?”
19.35 „Ex Libris”
19.55 S. „Wojen-
ne dziewczyny”
20.40 S. dok.
„Dowódcy AK”
21.05 „Był taki dzień”
21.10 „Geniusze i
marzyciele. Józef
Hofmann” film dok.
22.05 „Myśliciele”
22.10 „Pułkownik
Kwiatkowski” dramat
00.10 „Serce dla
Polski. Karolina Ka-
czorowska” film dok.



00.15 Wyzwolenie
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w
obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Rajd Katyński
01.55 Poczet Wiel-
kich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Rozmowy
niedokończone
03.25 Święty na
każdy dzień
03.30 Każdy ma-
luch to potrafi
03.45 Modlitwa
z telefonicznym
udziałem dzieci
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Ojczyzna
05.00 Apel Ja-
snogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski
Punkt Widzenia
06.00 Myśląc Historia
06.10 Krótka Historia
Zbawienia Bóg spotyka
się z człowiekiem
06.20 Jestem mamą
06.35 Odpowie-
dzialni za Kościół
07.00 My chce-
my Boga!
08.00 Kierownik
duchowy Sekretarki
Bożego Miłosierdzia
08.35 Zdrowie
z Bożej Apteki
08.55 Poczet Wiel-
kich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski
Punkt Widzenia
09.35 Każdy ma-
luch to potrafi
09.50 Słowo życia
10.00 Mocni
Jego mocą
10.30 Sanktu-
aria polskie
10.50 Święty na
każdy dzień
11.00 Audiencja Ge-
neralna Ojca Świętego
Leona XIV z Watykanu
12.00 Muzycz-
ne chwile
12.10 Matecz-
niki Polskości

12.25 Jestem mamą
12.40 Myśląc Historia
12.50 Krótka Historia
Zbawienia Bóg spoty-
ka się z człowiekiem
13.00 Odpust ku czci
św. Jana Pawła II
15.00 Kto ratu-
je jedno życie
16.00 Niebie-
skooki Anioł
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 Polonia
18.00 Po stro-
nie prawdy
18.50 Muzycz-
ne chwile
18.55 Poczet Wiel-
kich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy
niedokończone
20.25 Święty na
każdy dzień
20.30 Opowieści biblij-
ne historie animowane
z Nowego Testamentu
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc
Ojczyzna
22.00 Apel Ja-
snogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski
Punkt Widzenia
23.00 Przetrwaliśmy
23.30 Ojcu Świętemu
się nie odmawia...



7.00 Fani czte-
rech kółek
9.00 Jak to jest
zrobione?
10.00 Skarby z szopy
11.00 Łowcy staroci
13.00 Fani czte-
rech kółek
17.00 Jak to jest
zrobione?
17.30 Łowcy staroci
18.00 Fani czte-
rech kółek
19.00 Jak to jest
zrobione?
21.00 Samo-
chód marzeń
22.00 Sklep marzeń
23.00 Głośno i szybko
00.00 Nagi instynkt
przetrwania

AKCJA „ZJEDNOCZENI PAMIĘCIĄ” 2025

Szanowni Państwo,
z wielką przyjemnością zapraszamy Mieszkańców Wilna, Wileńszczyzny oraz wszystkich miłośników historii i dziedzictwa kulturowego do udziału w jesiennej inicjatywie „Zjednoczeni Pamięcią”, organizowanej przez Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą (SKOnSR). Celem akcji jest troska o najstarsze nekropolie Wilna – Cmentarz Na Rossie oraz Cmentarz Bernardyński.

„Światelko pamięci dla Rossy i Bernardynów” – edycja 17 Od 6 do 30 października, do godziny 15:00

Uprzejmie prosimy o przynoszenie szklanych zniczy do recepcji Domu Kultury Polskiej w Wilnie (ul. Naugarduko 76) oraz wpisanie się na listę darczyńców.

„Jesienne sprzątanie zabytkowych nekropolii” – edycja 26

Od 15 do 30 października

Osoby zainteresowane udziałem prosimy o kontakt z administracją cmentarzy:

rasu@ecoservice.lt

danielius.maksimenkovas@ecoservice.lt

nijole.minasianiene@ecoservice.lt

Danielius Maksimenkovas: +370 612 50820

Nijolė Minasianienė: +370 612 15772

Zachęcamy do zabrania rękawiczek oraz worków na śmieci. Narzędzia do pracy będą dostępne na miejscu.

Wspólne zapalanie zniczy pamięci

Sobota, 1 listopada, godz. 14:00 Na Rossie i Cmentarzu Bernardyńskim. Zachęcamy do wspólnego uczczenia pamięci narodowej wraz z harcerzami, członkami SKOnSR oraz mieszkańcami Wilna. Prosimy również o chwilę modlitwy za spoczywających na tych cmentarzach.

Kwesta „Pomnikom Rossy”

Sobota i niedziela, 1–2 listopada Uprzejmie prosimy o wsparcie finansowe osób kwestujących na wileńskich cmentarzach. Puszki kwestarskie można odebrać w gabinecie stomatologicznym przy ul. Naugarduko 76 w dniach 15–30 października, w godzinach 8:00–19:00. W razie pytań prosimy o kontakt z prezesem SKOnSR, Dariuszem Żybertem: +370 685 10604

Sprzątanie wypalonych zniczy

Od 6 do 23 listopada

Osoby zainteresowane udziałem prosimy o kontakt z administracją cmentarzy:

rasu@ecoservice.lt

danielius.maksimenkovas@ecoservice.lt

nijole.minasianiene@ecoservice.lt

Danielius Maksimenkovas: +370 612 50820

Nijolė Minasianienė: +370 612 15772

Zachęcamy do zabrania rękawiczek oraz worków na śmieci.

UWAGA! Uczniowie biorący udział w akcjach mogą otrzymać zaświadczenie o odbyciu godzin społecznych. W tym celu prosimy o przesłanie informacji (imię, nazwisko, szkoła, klasa, data udziału) oraz zdjęcia z wydarzenia na adres: rossa.wilno@gmail.com

Osoby, które nie będą mogły uczestniczyć osobiście, serdecznie zachęcamy do wsparcia finansowego. Dane do przelewu (SEPA w euro):

Odbiorca: Visuomeninė Rasų kapinių draugija

Adres: Naugarduko 76, Wilno, Litwa

Bank: Swedbank

IBAN: LT02 7300 0101 1955 1065

SWIFT: HABALT22

Tytuł przelewu: dowolny

Kwota: EUR (np. 25 EUR zamiast 100 PLN)

Z wyrazami szacunku i serdecznym zaproszeniem,

35 LAT SKOnSR



KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

SPRZEDAŻ

Sprzedajemy dachy, ogrodzenia i inne materiały budowlane w przystępnej cenie Tel. +370 603 63 636

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona. Tel. +370 600 18 083 (Leon)

Skupujemy różnego rodzaju lasy, mogą być młode lub wycięte. Tel. +370 666 85 855

Uprzejmie zapraszamy

na uroczyste obchody Święta Niepodległości RP,
25-lecia Stowarzyszenia Polaków Kiejdan

9 listopada 16.00

w kiejdańskim Centrum Wielokulturowym
(ul. Paeismilgio 12b)

Podczas koncertu wystąpią:

Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Łukowskiej
„Łukowiacy” (Łuków), „Poznaj siebie” (Szumsk),
„Kotwica” (Kowno), „Issa” (Kiejdany).

Inf.: +370 687 76689

Sprzedaj las
(do 16 000 €
za hektar) **DROGO**

Konsultacja i wycena bezpłatna!

+370 659 99929

KUPOJEMY LASY

DOJRZAŁE, MŁODE,
NA DREWNO, PORĘBY,
ZIEMIĘ, ZAGRODY
W CAŁEJ LITWIE
TEL. 0 676 41 155

Spektakl „Marzyciel”, czyli teatralny eksperymentator i buntownik Juliusz Osterwa

26 października na Małej scenie Wileńskiego Teatru Starego zagości monodram „Marzyciel” (reż. Łukasz Lewandowski)

– opowieść poświęcona życiu i twórczości mistyka, wizjonera, reformatora teatru i buntownika – Juliusza Osterwy.

Dzień 26 października jest dla Teatru Starego wyjątkowy – to właśnie wtedy przypada jego 112. rocznica. W tym roku teatr również zaprasza do udziału w forum „Inny teatr: przeszłość i teraźniejszość”, podczas którego proponuje refleksję nad dziedzictwem i współczesnością teatru, pojawiającymi się napięciami oraz znaczeniem teatru we współczesnym świecie.

Zarówno spektakl, jak i forum odbywają się w kontekście 140. rocznicy urodzin aktora, działacza społecznego, mistyka, pedagoga, wizjonera i reformatora polskiego teatru – Juliusza Osterwy (1885–1947), a także w setną rocznicę działalności założonego przez niego eksperymentalnego teatru-laboratorium „Reduta” w Wilnie, który funkcjonował w Wileńskim Teatrze Starym w latach 1925–1929.

Spektakl „Marzyciel” zostanie zaprezentowany w języku polskim z napisami w języku litewskim/angielskim.

Zespół twórczy: autor – Marcin Bartnikowski; reżyseria i scenografia – Łukasz Lewandowski; kostiumy – Daniel Salman; światła – Piotr Bartoszewicz; Opracowanie muzyczne – Tomasz Bielawiec; występuje – Daniel Salman. Spektakl został sfinansowany ze środków funduszu SKE ZASP.

Partner: Instytut Polski w Wilnie.

WILNO:

ŚLADAMI „DZIADÓW”
ADAMA MICKIEWICZA

WYCIECZKA EDUKACYJNA
WYCIECZKĘ POPROWADZI: DR MARIA MAKARUK
26-10-2025 // 11:00

OBOWIĄZUJE REJESTRACJA: POLSKIDOM.LT
ORGANIZATOR: DOM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE



Zadanie dofinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku.



Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSKRZESZENIE
ich kultury i historii



Nietypowy prezent z Polski dla papieża Leona XIV



Papież Leon XIV otrzymał wyjątkowy prezent — białego konia czystej krwi arabskiej prosto ze stadniny w Kołobrzegu-Budzistowie w Polsce. Jak donoszą watykańskie media, papież przyjął dar z Polski z uśmiechem. Sprawnym ruchem chwycił wodze konia, po czym poprowadził zwierzę po dziedzińcu watykańskim. Leon XIV znany jest ze swego zamiłowania do jazdy konnej — przez lata posługi w Peru właśnie w siodle przemierzał górskie tereny i odwiedzał oddalone wioski. Nic więc dziwnego, że koń arabski o imieniu Proton od razu wzbudził jego sympatię.

Fot. Ricardo Stuckert,
CC BY-SA 4.0

Fotomigawka

Muffiny z krwią wołową nowym hitem kulinarnym?

W Sztokholmie od tej jesieni mieszkańcy mogą spróbować... czekoladowych muffinów z krwią wołową. Choć brzmi to dość kontrowersyjnie, nowy deser zyskał już grono zwolenników. Klienci chwalą wypieki za bogaty smak i wartości odżywcze.

Wszystko dzieje się w niewielkim pawilonie Pressbyran PBX, położonym nieopodal Wyższej Szkoły Handlowej. To właśnie tutaj, obok gazet, napojów i kawy, tygodniowo rozchodzi się aż 300 „krwistych” muffinów.

„Nasze muffiny cieszą się powodzeniem, smakują normalnie, być może mają bardziej wyrazisty smak gorzkiej czekolady” — mówi sprzedawca kiosku.



Oszczędź sobie nerwów!

Doradzimy, sprzedamy, zamontujemy opony zimowe, a także **tanio przechowamy** letnie na następny sezon!

ul. Birbynių 4A
Rezerwacja
na wymianę opon:
+370 655 244 03

ul. Linksmoji 5
Rezerwacja
na wymianę opon:
+370 652 119 44

Sprzedaż
opon:
vprekyba@klion.lt
+370 685 040 79



■ Dyniowa dekoracja i odrobina ciepła na chłodniejsze dni Fot. Marian Paluszkievicz